

Prehľad udalostí na štvrtok 24. septembra	2
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 24. 9. 2026, 6:30	
Bezplatná právna pomoc pre Košičanov a reálna prax pre študentov: UPJŠ a mesto Košice opäť otvárajú Študentskú právnu poradňu	8
Online, ssn.sk, 24. 9. 2026, 10:03	
REGIOSTARS 2026 - hlasovanie za slovenský projekt AI Holopresence	9
Online, eurofondy.gov.sk, 24. 9. 2026, 10:52	
Košice a Slovan spoločne bojovali za Vilka	10
Online, hcslovan.sk, 24. 9. 2026, 12:04	
Viac ako 60 stánkov a 9 prednášok, v Košiciach štartuje Európska noc vedy	10
Online, nasekosice.sk, 24. 9. 2026, 13:14	
Slováci žijú v dobrom zdraví len do 57 rokov. Výhovorka o pevnej vôli pri chudnutí či pohybe neobstojí (rozhovor)	12
Online, sme.sk/primar, 24. 9. 2026, 13:32	
Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve	16
Online, ustavnysud.sk, 24. 9. 2026, 14:53	
ÚS: Témou XV. ústavných dní v Košiciach sú limity ochrany práv v trestnom práve	18
Online, tasr.sk, 24. 9. 2026, 15:55	
Najnovšie správy a aktuálne udalosti zo Slovenska a zahraničia	18
Online, bleskovky.zoznam.sk, 24. 9. 2026, 15:55	
V Košiciach vyhodnotili najlepšie študentské práce s inovačným potenciálom	18
Online, tasr.sk, 24. 9. 2026, 17:12	
Súhrn domáceho spravodajstva - 24. septembra - 17.30	19
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 24. 9. 2026, 17:30	
73 nových projektov výskumných infraštruktúr posilní európsky výskum	21
Online, slord.sk, 24. 9. 2026, 19:59	
Pohľad na Antarktídu človeka zmení	23
Tlač, Téma (SK), 25. 9. 2026	
Zažite vedu naživo už dnes na Európskej noci vedy 2026!	27
Online, vedanadosah.cvtisr.sk, 25. 9. 2026, 5:55	

Prehľad udalostí na štvrtok 24. septembra

☑ 24. 9. 2026, 6:30, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **rektor UPJŠ, UPJŠ**

Prehľad udalostí na štvrtok 24. septembra

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: +421 2 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk

Technická podpora: 0905/505 721

Okrúhly stôl Slovensko – ASEAN

Podujatie otvorí štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Rastislav Chovanec.

- účasť predsedu Národnej rady SR Richarda Rašiho, zástupcov Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu, Exportno-importnej banky SR (EXIMBANKA), Obchodnej komory Slovensko – ASEAN, zahraniční veľvyslanci a honorárni konzuli.

- predstavenie činnosti novovzniknutého Stredoeurópskeho obchodného centra pre ASEAN.

Bratislava, Bratislavský hrad

Medzinárodné drotárske sympóziu (24. – 29. septembra)

- tvorivé stretnutie drotárov, remeselníkov a výtvarníkov zo Slovenska a Českej republiky

Piešťany, Annavila, Sad A. Kmeťa 43

08.30 Spoločné zasadnutie rozhodovacieho a odborného kolégia Národnej komisie pre vodu a sucho pod vedením ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Richarda Takáča

Bratislava, hotel Bôrik, Bôrik č. 15

08.30 Stredná Morava - križovatka dopravných a ekonomických záujmov - medzinárodná konferencia v Luhačovicích

Téma: Rozvoj dopravnej infraštruktúry na Morave a nové kapacitné cestné prepojenie ČR a SR (D55; D49; D35). Financovanie rozvoja dopravnej infraštruktúry a dostavby dôležitej siete dopravnej infraštruktúry v ČR a Podpísanie Deklarácie o spoločnom postupe pri príprave stavby Cesty I/50 Kunovice a skapacitnenie MUK I/*50 s I/55

10.30 h - TK

ČR, Luhačovice, Spoločenský dom, salónik

09.00 61. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1

text, video, zvuk, live

09.00 Festival malých firiem 2026

Podujatie sa koná v rámci iniciatívy Veľký týždeň malých firiem (21. - 27. septembra)

Bratislava, Design Factory, mestská časť Jarovce

09.00 Festival zručností - Akadémia stredoškolských talentov 2026

- podujatie Štátneho inštitútu odborného vzdelávania a Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Bratislava, Stará jedáleň, Pekná cesta 3020

text

09.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Rožňava

Rožňava, MsÚ, malá zasadačka, Šafárikova 29

09.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Malacky

Malacky, MsÚ, 5. poschodie, zasadacia miestnosť č. 509, Bernolákova 1A

09.00 Otvorenie novej biomasovej kotolne v automobilovom závode Stellantis Slovakia v Trnave

Trnava, Biomasová kotolňa, areál Stellantis Slovakia, Automobilová 1, Zavar

text, zvuk

09.00 Kultúrne dedičstvo v ohrození - konferencia

Medzinárodná konferencia pri príležitosti Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2026

Senec, synagóga, Mierové námestie 12

text

09.00 Odkopnime predsudky: futbal spája - charitatívny futbalový turnaj Arcidiecéznej charity Košice

Košice, Športovo-zábavný areál, Alejová 2

09.00 Na vlastnej koži - preventívna roadšou Ministerstva vnútra SR

Preventívna kampaň sa zameriava na odkrývanie reality a nástrah, ktoré v súčasnosti číhajú na deti a mládež.

Stará Ľubovňa, Tehelná ulica

09.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Levice

Levice, MsÚ, 1. poschodie, obradná sieň, Námestie hrdinov 1

09.00 TK predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Ondreja Luntera

Téma: Oficiálne otvorenie novej cesty na Pršiansku terasu

Informovať budú aj primátor mesta Ján Nosko a oblasťný riaditeľ Metrostav DS Jozef Róža

Banská Bystrica, spodná časť cesty v smere od Sládkovičovej ulice

text, zvuk

09.00 Stretnutie predstaviteľov Tatrabanky s médiami

Téma: Prečo sa k peniazom správame tak, ako sa správame, a to aj v situáciách, keď vieme, že by sme sa mali rozhodnúť inak

Na stretnutí sa zúčastnia klinická psychologička a psychoterapeutka Lanka Pavuková-Rušarová a odborník na investovania a riaditeľ Tatra Asset Management Marek Prokopec

Bratislava, NOX, Pradiareň, Svätoplukova č. 2a

text, zvuk

09.00 TOP študentská práca 2026 - odovzdávanie cien súťaže

Geny budú udeľované v štyroch kategóriách - Digital Business, Health, Manufacturing a Society & Art

- súčasťou podujatia bude aj odovzdanie cien rektorov:

Cena rektora TUKE a Cena **rektora UPJŠ**.

Košice, Univerzitný vedecký park Technicom, Ulica Boženy Němcovej č. 5

text

09.30 TK na tému chrípka môže vážne zhoršiť pľúcne ochorenie

- odborné spoločnosti spájajú sily v spoločnej Výzve chronickým pacientom aby ochranu pred chrípkou vnímali ako súčasť starostlivosti o svoje zdravie

Informovať budú prezidentka Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti Zuzana Krištúfková, prezidentka Slovenskej obezitologickej asociácie Ľubomíra Fábryová, vedecký sekretár Slovenskej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti Štefan Laššán, prezident Slovenskej kardiologickej spoločnosti Milan Luknár, analytička IZA MZ SR Petra Ištokovičová a predsedníčka výboru Slovenskej diabetologickej spoločnosti Adriana Ilavská

Bratislava, hotel Lindner, Metodova 4

text, zvuk, live

09.40 TK poslancov Národnej rady SR za stranu Smer-SD

Téma: Aktuálna politická situácia

Bratislava, NR SR, tlačová miestnosť, Námestie A. Dubčeka č. 1

text, zvuk

10.00 Vyhlásenie primátora hlavného mesta SR Bratislavy a predsedu strany Team Bratislava Matúša Valla, predsedu hnutia Progresívne Slovensko Michala Šimečku, predsedu strany Sloboda a Solidarita Branislava Gröhlinga, predsedu strany Demokrati Jaroslava Naďa, predsedu Bratislavského samosprávneho kraja Juraja Drobu a kandidátov koalície na starostov, poslankyne a poslancov do mestského zastupiteľstva

Bratislava, Primaciálny palác, vnútorné námestie

text, zvuk

10.00 TK Štátneho fondu rozvoja bývania

Téma: Kam smeruje bytová politika štátu a akú úlohu v nej zohráva ŠFRB? Akú pomoc a poradenstvo môžu samosprávy využiť pri príprave a financovaní projektov nájomného bývania? Ako digitalizácia a nový elektronický systém ŠFRB zjednodušia komunikáciu so žiadateľmi? Čo môže Slovensko využiť z českých skúseností s podporou dostupného bývania? Ako môže podpora bývania zo strany štátu ovplyvniť reálny trh a dostupnosť bývania pre ľudí?

Informovať budú štátny tajomník Ministerstva dopravy SR Igor Choma, generálny riaditeľ Štátneho fondu rozvoja bývania Milan Lipka, zástupca generálneho riaditeľa ŠFRB Branislav Časnocha, riaditeľ sekcie poradenstva Štátného fondu podpory investíc, Česká republika, prezident Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska Ján Palenčár

Bratislava, grand hotel River park, sála Corvinus, Dvořákovo nábrežie 6

text, zvuk

10.00 Rented Residential Summit II Slovakia 2026

Téma: Aktuálny vývoj trhu a príležitosti investorov a developerov v regióne

Program bude prebiehať v anglickom jazyku

Bratislava, Metropol, Špitálska č. 61

10.00 Elektronická fakturácia - konferencia Finančnej správy SR

Téma: Efaktúra ako kľúčový nástroj digitalizácie podnikania na Slovensku

Nitra, agrokomplex Národné výstavisko

10.00 Mediálny deň Bábkového divadla Košického kraja

Téma: Premiéra inscenácie Michal Belej: Cassandra

10.00 h - hlavná skúška, po skončení bude režisér, herci a riaditeľka BDK k dispozícii novinárom

19.00 h - premiéra

Košice, BDK, scéna Jorik, Tajovského 4

text, video, foto

10.30 TK organizácie WWF Slovensko

Téma: Slávnostné otvorenie nového chráneného areálu Ipeľská niva pri Brezničke

- obhliadka chráneného areálu so sprievodným slovom Jána Gábora a WWF Slovensko

Breznička, Kultúrny dom

text, zvuk

10.30 Stretnutie Gréckokatolíckej charity Prešov s médiami

Téma: Predstavenie pripravovaného projektu nového útulku pre ľudí bez domova a fundraisingovej kampane Kľúče k domovu

Prešov, Dom sv. Jána Milostivého - útulku, Pod Táborom č. 33

text, video, zvuk, foto

10.30 TK strany Sloboda a Solidarita

Téma: Slovenská kultúra nám doslova padá na hlavu

Informovať bude tímlíder SaS pre kultúru René Parák, podpredsedníčka SaS Mária Kolíková a poslanci NR SR za stranu SaS.

Bratislava, NR SR, foyer, Námestie A. Dubčeka č. 1

11.00 TK kandidáta na primátora hlavného mesta SR Bratislavy Miroslava Heredoša

Téma: Informácie po výpovedi pred vyšetrovateľom Policajného zboru SR a postup vo veci vyšetrovania

Bratislava, Šafárikovo námestie

11.00 TK zástupcov Banskobystrického samosprávneho kraja

Téma: Začiatok výstavby špecializovaného zariadenia sociálnych služieb

Krupina, Ivana Kraska

text, zvuk

11.40 TK Kresťanskodemokratického hnutia

Téma: Rodiny, alebo hazard? Parlament rozhodne o troch zákonoch KDH

Informovať budú predseda KDH Milan Majerský, podpredseda KDH Marián Čaučík a ďalší predstavitelia hnutia.

Bratislava, NR SR, tlačová miestnosť, Námestie A. Dubčeka č. 1

text, zvuk

12.00 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti NBÚ - výjazdové rokovanie

Bratislava, NBÚ, Budatínska 30

12.00 Výbor NR SR pre európske záležitosti

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 149, Námestie A. Dubčeka č. 1

13.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Sabinov

Sabinov, MsÚ, veľká zasadačka, Námestie slobody 1909

13.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Galanta

Galanta, MsÚ, veľká zasadacia miestnosť, Mierové námestie 940/1

13.00 Zastupiteľstvo Banskobystrického samosprávneho kraja

- výjazdové rokovanie

Sebechleby, Obecný úrad, Sebechleby 1

text

13.00 Medzinárodný prekladateľský seminár (24. - 26. septembra)

- diskusie a rozhovory s osobnosťami umeleckého prekladu

Kremnica, kláštor

13.00 Výbor NR SR pre financie a rozpočet

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 31, Námestie A. Dubčeka 1

14.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Detva

Detva, MsÚ, obradná miestnosť, J. G. Tajovského 7

14.00 TK zástupcov Nitrianskeho samosprávneho kraja

Téma: Uskutočnené, realizované a plánované investičné akcie NSK v sociálnej oblasti

Horné Lefantovce, pred novým zariadením sociálnych služieb, Svätajánska 458

text, zvuk

14.30 TK mimoparlamentnej strany Demokrati

Téma: Ministra Kamenického sme nevideli už viac ako mesiac. Asi sa skrýva pred vysokými cenami palív

Informovať budú podpredseda strany Eduard Heger a krajský predseda strany za Bratislavský kraj Dominik Sumbal.

Bratislava, sídlo strany, tlačová miestnosť, Miletičova č. 21

15.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Senica

Senica, MsÚ, veľká zasadacia miestnosť, Štefánikova 1408/56

15.00 Mestské zastupiteľstvo mesta Štúrovo

Štúrovo, MsÚ, Námestie slobody č. 1

15.00 Zážitkovo s hmyzákami - zážitkové podujatie k výstave 1000 nôh a 1000 očí

Dobrodružná cesta svetom hmyzu

Brezno, Meštiansky dom č. 13

16.00 TK kandidáta na primátora mesta Prešov Martina Eštočáka

Téma: Predstavenie kandidatúry na primátora mesta, základné princípy pri vstupe do volieb, tím nezávislých kandidátov do mestského zastupiteľstva a Jednoduchý plán pre fungujúci Prešov – hlavné priority a rozšírená vízia konkrétnych riešení pre roky 2027 – 2030

Prešov, penzión A7 - Bistro, na poschodí, Slovenská 7

text, zvuk, foto, video

17.00 Depaul pod hviezdami

- diskusie, príbehy ľudí bez domova

Bratislava, Letná čítareň U červeného raka, vstup je cez Michalskú č. 26

text

17.00 Junior design fest 2026 - vyhodnotenie medzinárodnej súťažnej prehliadky dizajnu stredných umeleckých škôl (HAN) text

Výstava potrvá do 11. októbra

Bratislava, galéria Umelka, Dostojevského rad 2

text

17.00 Osobnosť Petržalky 2026 - galavečer udeľovania cien

Bratislava - Petržalka, Dom kultúry Zrkadlový háj, Rovniankova 3

text

18.00 Slávnostné odovzdávanie ocenení za Sociálny čin roka a významnú pomoc rodinám

- účasť predsedu Národnej rady SR Richarda Rašiho

Bratislava, NR SR, historická budova, Župné námestie 12 (príchod o 17.30 h)

- parkovanie je možné na Špitálskej ulici od 17.00 do 23.00 h

text, foto

18.20 BEZBAR fest - festival pre ľudí so zdravotným znevýhodnením, ich rodiny a priateľov

Banská Bystrica, klub Ministry of Fun, Na troskách 25

text

18.30 Podpísanie Memoranda o spolupráci medzi Trnavským samosprávnym krajom a Békešskou župou

Zúčastnia sa predseda TTSK Jozef Viskupič, predseda Békešskej župy Sándor Molnár, podpredseda TTSK József Berényi a podpredseda Békešskej župy Gyula Onody

Dunajská Streda, MOL Aréna, Športová 4745/16a

text

19.00 Žena v IT 2026 - slávnostný galavečer

Aj Ty v IT odovzdá ocenenia v troch kategóriách:

- Žena v IT

- IT študentka roka

- IT spojenec roka

Bratislava, Eventime Industrial Congress Center, Račianska 72

text

20.30 Symbióza - festival o tolerancii a rešpekte medzi nami (24. - 26. septembra)

Téma: Digitálna priepasť medzi online generáciou mladých a ich rodičmi

Prešov, klub Christiania, Hlavná 105

text

Prehľad kultúrnych udalostí vychádza v domácom a easy servise o 17.00 h

Informácie o očakávaných udalostiach nájdete aj v aplikácii TASR Kalendárium na adrese kalendarium.tasr.sk

mik lt

Autor: LT

Bezplatná právna pomoc pre Košičanov a reálna prax pre študentov: UPJŠ a mesto Košice opäť otvárajú Študentskú právnu poradňu

24. 9. 2026, 10:03, Zdroj: ssn.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Laura Hofanová, hovorca UPJŠ OR hovorkyňa UPJŠ, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta UPJŠ
Dosah: 258 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 76 EUR

Bezplatná právna pomoc pre Košičanov a reálna prax pre študentov: **UPJŠ** a mesto Košice opäť otvárajú Študentskú právnu poradňu

Comments

Právnická fakulta **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)** v Košiciach v spolupráci s mestom Košice opätovne spúšťa obľúbený projekt Študentskej právnej poradne. Obyvatelia mesta tak majú znova možnosť získať bezplatnú odbornú analýzu svojho právneho problému, ktorú vypracujú študenti práva pod priamym dohľadom skúsených advokátov. Objednávky budú prijímané od 19. septembra do 10. novembra 2026 alebo do naplnenia kapacity poradne.

Spojenie vzdelávania s reálnou pomocou

Študentská právna poradňa je kľúčovou súčasťou klinického vzdelávania, ktoré zastrešuje Pracovisko právnych kliník **Právnickej fakulty UPJŠ** v Košiciach. Jej hlavným poslaním je zabezpečiť pre študentov práva praktickú výučbu. Ďalším benefitom poradne je, že študenti pomáhajú klientom poradne s riešením ich právnych problémov.

Pre študentov práva predstavuje práca na reálnych prípadoch neoceniteľnú skúsenosť. Získavajú praktické zručnosti, reálnu predstavu o výkone právnického povolania a učia sa aplikovať teóriu v praxi. Zároveň majú možnosť využiť svoje vedomosti na pomoc obyvateľom a obyvateľkám mesta Košice. Výstupom pre klienta je právna analýza vrátane právneho rozboru situácie a konkrétnych možností jej riešenia. „Naši študenti pomáhajú osobám, ktoré majú právny problém a doposiaľ nevyhľadali pomoc profesionálneho advokáta z rôznych príčin – zväčša však ide o finančné dôvody. Odporúčame klientom, aby študentom poskytovali úplné a pravdivé informácie o ich právnom probléme a jasne formulovali otázky a problémy, ktoré by mali byť predmetom právnej analýzy,“ spresnila koordinátorka Študentskej právnej poradne JUDr. Bc. Dominika Marčoková Becková, PhD.

Oblasti, v ktorých poradňa pomáha:

občianske právo,

pracovné právo,

správne právo.

V rámci poradne nebudú poskytované analýzy v oblasti trestného práva a práva sociálneho zabezpečenia.

Pre koho je poradňa určená?

Služby poradne môžu využiť obyvatelia s trvalým alebo prechodným pobytom

v meste Košice alebo Košice-okolie, ktorí potrebujú pomoc s riešením svojho právneho problému a doposiaľ nevyhľadali profesionálnu právnu pomoc advokáta. Klient by si mal byť zároveň vedomý, že jeho právnu analýzu vypracujú študenti práva pod vedením profesionálnych advokátov.

Ako sa prihlásiť do Študentskej právnej poradne?

Na stretnutie v Študentskej právnej poradni je potrebné registrovať sa vopred od 19. septembra do 10. novembra 2026 alebo do naplnenia kapacity poradne:

telefonicky na č. +421 55 6419 385 v Kancelárii prvého kontaktu na Magistráte mesta Košice,

e-mailom na adrese pravf-poradna@upjs.sk,

vyplnením registračného formulára online.

Osobné stretnutia v dohodnutom termíne budú prebiehať v priestoroch **Právnickej fakulty UPJŠ** v Košiciach na Kováčskej ulici 30 (040 75 Košice).

O popularite Študentskej právnej poradne v Košiciach svedčí aj stabilný záujem obyvateľov mesta Košice o právne poradenstvo od študentov. Počas minulého akademického roka záujem značne prevyšoval jej kapacity, preto odporúčame záujemcom o služby poradne, aby neváhali a rezervovali si svoj termín čo najskôr.

Mgr. **Laura Holanová**, PhD., tlačová referentka a **hovorkyňa UPJŠ**

Kontakt pre médiá:

Mgr. **Laura Holanová**, PhD., tlačová referentka a **hovorkyňa UPJŠ**

E-mail: laura.holanova@upjs.sk

Tel.: +421 55 234 1550, mob.: +421 905 385 911

Web: <https://www.upjs.sk/>

JUDr. Bc. Dominika Marčoková Becková, PhD., odborná asistentka

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva, **Právnická fakulta UPJŠ**

E-mail: dominika.beckova@upjs.sk

Tel.: +421 55 234 4137

Web: <https://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/pracoviska/ppk/vyucba/spp1/>

Komentáre

Autor: RO SSN Košice

REGIOSTARS 2026 - hlasovanie za slovenský projekt AI Holopresence

 24. 9. 2026, 10:52, Zdroj: eurofondy.gov.sk , Autor: Patrik Mikula, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
Dosah: 862 GRP: 0,02 OTS: 0,00 AVE: 144 EUR

REGIOSTARS 2026 - hlasovanie za slovenský projekt AI Holopresence

24. septembra 2026

Európska komisia každoročne udeľuje ceny RegioStars, ktorými oceňuje výnimočné projekty financované z fondov EÚ s výrazným a dlhodobým prínosom pre rozvoj európskych regiónov.

Tohtoročný ročník je rekordný, prihlásených bolo až 274 projektov, z ktorých porota vybrala 25 finalistov.

O to viac nás teší, že medzi finalistami má prvýkrát v histórii svoje zastúpenie aj Slovensko s projektom AI Holopresence.

Popri hodnotení poroty prebieha aj verejné hlasovanie o Cenu verejnosti (People's Choice Award). A práve tu môžeme pomôcť aj my.

➞ Hlasovať za projekt AI Holopresence môžete do 14. októbra 2026 priamo na stránke súťaže.

 AI Holopresence je technológia generatívnej AI na fotorealistickú 3D rekonštrukciu človeka. Umožňuje stretávať sa v rozšírenej realite ako skutoční ľudia, nie ako avatari ani ako ploché dlaždice videohovoru.

Vyvinula ju spoločnosť MATSUKO v spolupráci s **Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Výsledkom sú tri patentové prihlášky a produkt pripravený na trh, ktorý sa už používa v priemyselných školeniach, vo vzdelávaní, pri práci na diaľku aj v európskom projekte 6GXR.

Podporme slovenský projekt ♥

Každý hlas môže rozhodnúť 🗳️. Ak vás projekt zaujal, budeme radi, ak ten svoj venujete práve AI Holopresence.

Vyberte kategóriu 1 – A Competitive and Smart Europe a projekt AI Holopresence.

🕒 Hlasovanie trvá do 14. októbra do 12:00.

♥ Držme palce slovenskému projektu a ukážme, že inovácie zo Slovenska majú v Európe svoje miesto. 📄 🗳️ 🗑️

Autor: Patrik Mikula

Košice a Slovan spoločne bojovali za Vilka 📄

📅 24. 9. 2026, 12:04, Zdroj: hcslovan.sk 📄, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ

Dosah: 1 642 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 200 EUR

Košice a Slovan spoločne bojovali za Vilka

24.09.2026

Na ľade rivali, mimo neho spojenci. Počas včerašieho vzájomného derby zápasu HC Košice vs HC SLOVAN oba kluby spoločne podporili iniciatívu Zachráňme Vilyho! na vývoj unikátnej génovej liečby pre malého chlapca.

HC SLOVAN Bratislava a HC Košice zvädzajú na ľadovej ploche tie najtvrdšie hokejové bitky, no mimo mantinelov stoja pri sebe, keď ide o správnu vec. V minulosti sme spoločne zastrešili už niekoľko zmysluplných charitatívnych projektov.

V stredu večer sme na túto spoluprácu nadviazali. HC SLOVAN Bratislava venoval na Vilkovu liečbu čiastku vo výške 4 tisíc eur z výťažku charitatívnej aukcie vlašajších vianočných dresov. Symbolický šek odovzdal Vilkovej mame generálny manažér Lukáš Havlíček bezprostredne po zápase v košickej Steel Arene.

Pridať sa a podporiť dobrú vec mohli počas zápasu aj fanúšikovia, ktorí do konca duelu prispeli sumou 3 575 eur.

Príbeh malého Vilka, ktorý bojuje so zákernou Duchennovou svalovou dystrofiou, zasiahol celé Slovensko. Do povedomia verejnosti sa dostal najmä vďaka odhodlanosti jeho rodičov a celoslovenskej iniciatíve Zachráňme Vilyho. Vilkov otec v rámci kampane prešiel pešo stovky kilometrov, oslovil desiatky partnerov, tisíce dobrých ľudí a zmobilizoval špičkových svetových vedcov.

Od decembra 2025 kampaň podporilo už viac ako 73 000 darcov, medzi ktorými nechýba ani náš odveký hokejový rival HC Košice. V zbierke na platforme Donio sa doteraz podarilo vybrať viac ako dva milióny eur, čo je približne polovica sumy potrebnej na vývoj a podanie unikátnej génovej terapie pripravenej priamo na mieru.

Prvé laboratórne testy na Vilkových bunkách navyše priniesli mimoriadne povzbudivé správy. Liečivo funguje presne tak, ako odborníci dúfali. Kľúčovú pomocnú ruku podali aj poprední vedci a lekári z **Lekárskej fakulty UPJŠ** a Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

K pomoci zároveň vyzývame aj našich fanúšikov. Prispieť ľubovoľnou sumou môžete naďalej na stránke donio.sk. K svojmu daru môžete pridať odkaz „Košice a Slovan bojujú za Vilka“.

Ďakujeme každému jednému Slovanistovi, ktorý sa rozhodne pomôcť. V tomto zápase ťaháme všetci za jeden povraz!

Ďalšie články

Viac ako 60 stánkov a 9 prednášok, v Košiciach štartuje Európska noc vedy 📄

📅 24. 9. 2026, 13:14, Zdroj: nasekosice.sk 📄, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 995 GRP: 0,02 OTS: 0,00 AVE: 156 EUR

Viac ako 60 stánkov a 9 prednášok, v Košiciach štartuje Európska noc vedy

Tlačová agentúra Slovenskej republiky TASR

24.09.2026 12:40

Rýchly súhrn článku

V piatok 25. septembra 2026 sa uskutoční jubilejný 20. ročník Európskej noci vedy s celodenným programom vo viacerých mestách vrátane Košíc. V Košiciach bude hlavný program v OC Optima od 9:00 do 21:00 s viac ako 60 vedeckými stánkami a sprievodnými aktivitami pre školy, rodiny aj verejnosť. Súčasťou podujatia je aj blok deviatich prednášok v kine Cinemax, zameraných napríklad na umelú inteligenciu, technológie či superpočítače. Vstup na podujatie je zdarma.

Európska noc vedy sa koná v piatok 25. septembra 2026 a ide o 20. ročník podujatia.

Podujatie prinesie program do Bratislavy, Košíc, Banskej Bystrice, Žiliny a Popradu.

V Košiciach bude hlavný program v OC Optima od 9:00 do 21:00, s viac ako 60 vedeckými stánkami.

V košickom programe je aj 9 prednášok v sále G kina Cinemax v čase 14:00 – 18:30.

Vstup pre verejnosť je voľný (zadarmo).

Jubilejný 20. ročník Európskej noci vedy, ktorý sa bude konať v piatok 25. septembra 2026, prinesie celodenný program do Bratislavy, Košíc, Banskej Bystrice, Žiliny a Popradu. Tohtoročná téma „Sila vedy – Ako môžeme formovať našu budúcnosť“ otvára otázku, ako veda formuje spoločnosť a pomáha s rozhodovaním o budúcnosti. Informovali o tom organizátori.

Najväčší vedecko-popularizačný festival na Slovensku ponúkne vedecké stánky, experimenty, prednášky, diskusie či workshopy. Venujú sa umelej inteligencii a informáciám, vesmíru a technologickým inováciám, udržateľnosti i medicíne.

Vstup zdarma

Dopoludnia podľa organizátorov prichádzajú najmä školské skupiny, no program je neskôr určený rodinám s deťmi, študentom a dospelaj verejnosti.

Vedecké stánky sú dostupné počas celého trvania podujatia. Vstup je pre verejnosť voľný.

Festival v obchodnom centre

V Košiciach sa hlavný program uskutoční v priestoroch obchodného centra Optima v čase od 9.00 do 21.00 h. Na návštevníkov tu čaká viac ako 60 vedeckých stánkov a 9 prednášok na jednom mieste pre deti, mladých aj dospelých.

Objavovať v nich budú napríklad Magický svet magnetických materiálov, zákonitosti v stánku Logistika – veda minulosti a budúcnosti či hravé experimenty s vákuom. Veda sa predstaví aj v témach ako Laboratórium budúcnosti, generatívna umelá inteligencia, dronový futbal či ukážka toho, ako AI navrhuje a človek rozhoduje o budúcnosti proteínov.

Prednášky v kine

Súčasťou košického programu je deväť prednášok v sále G kina Cinemax v čase od 14.00 do 18.30 h. Popoludnie otvorí Miroslav Janák z Technickej univerzity v Košiciach (TUKE) prednáškou o tom, ako môže študentský výskum získať európsky rozmer. Nasledovať bude prednáška v maďarskom jazyku od Jána Magyara z TUKE, ktorý priblíži, ako sa stroje učia a ako vznikajú odpovede chatbotov.

AI a superpočítač

Fascinujúci svet umelej inteligencie doplní Ľubomír Antoni z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)**, ktorý vysvetlí, ako počítače vidia a čítajú cez pixely a číselné reprezentácie slov. Gabriel Galóci a Martin Chovanec zo Superpočítačového centra TUKE následne návštevníkom ukážu, ako vyzerá stroj s obrovským výpočtovým výkonom, koľko elektriny spotrebuje a prečo sa chladí kvapalinou.

Vodík a vesmír

Tému udržateľnosti a energetiky otvorí Vladimír Komanický z **UPJŠ** prednáškou o zelenom vodíku a palivových článkoch. Pokrok v časticovej fyzike a technológii po ére Veľkého hadrónového urýchľovača predstaví Marek Bombara z **UPJŠ**, na ktorého nadviaže Lucia Anna Tarasovičová s témou kozmického žiarenia a tmavej hmoty.

Na záver Ján Baláž z Ústavu experimentálnej fyziky SAV priblíži misiu k mesiacu Ganymedes s košickou stopou a Šimon Mackovjak predstaví košické pracovisko SPACE::LAB, kde vzniká nová generácia inteligentných satelitov.

text: TASR, Zuzana Ročňová

ilustračné foto: nocvedy.sk/ archív 2025

Článok nahovoril/a: David

Slováci žijú v dobrom zdraví len do 57 rokov. Výhovorka o pevnej vôli pri chudnutí či pohybe neobstojí (rozhovor)

24. 9. 2026, 13:32, Zdroj: sme.sk/primar , Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Monika Moravčíková, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Lekárska fakulta UPJŠ

Dosah: 583 962 GRP: 12,98 OTS: 0,13 AVE: 1702 EUR

Slováci žijú v dobrom zdraví len do 57 rokov. Výhovorka o pevnej vôli pri chudnutí či pohybe neobstojí (rozhovor)

Rozhovor s odborníčkou na behaviorálnu medicínu Ivetou Rajničovou Nagyovou.

Hoci sa priemerný Slovák dožije už takmer osemdesiatky, v dobrom zdraví žije v priemere len do 57 rokov. Ľudia vedia, že sa máme zdravo stravovať a hýbať sa, no najväčšou výzvou je otázka, prečo to nerobíme.

„Zdravé starnutie nie je len otázkou individuálnej voľby, čo sa často zdôrazňuje, ale aj výsledkom podmienok, v ktorých žijeme,“ hovorí IVETA RAJNIČOVÁ NAGYOVÁ, prednostka Ústavu sociálnej a behaviorálnej medicíny **Lekárskej fakulty UPJŠ** v Košiciach.

V rozhovore sa dočítate:

prečo Slováci nestarnú zdravšie,

aké podmienky musia byť splnené, aby sme zmenili správanie vo vzťahu k svojmu zdraviu a zmena bola dlhodobá,

čo stojí za konceptom sociálneho predpisovania, ktoré sa čoraz viac presadzuje v zahraničí,

či sa dá zmerať, koľko štát stojí zanedbané duševné zdravie,

v čom Slovensko v porovnaní s inými európskymi krajinami drží v rámci verejného zdravotníctva krok.

V súčasnosti sa tešíme z toho, že sa dožívame vyššieho veku než generácie pred nami. Ako však vyzerá realita slovenskej staroby v praxi?

Dlhší život je veľkým úspechom modernej spoločnosti. Nestačí sa však pýtať len na to, koľkých rokov sa dožívame, rovnako dôležité je, koľko z nich prežijeme samostatne, v zdraví a s dobrou kvalitou života.

Keď si pozrieme konkrétne čísla zo Slovenska, priemerná dĺžka života u nás je 78,6 roka. Priemerný počet rokov prežitých v dobrom zdraví, teda bez výrazného obmedzenia bežných fyzických aktivít, je však iba 57 rokov, zatiaľ čo európsky priemer dosahuje približne 63 rokov. Za Európou v tomto smere zaostávame o päť až šesť rokov.

Posledných 10 až 15 rokov života teda mnohí Slováci strávia s chronickými bolesťami a na liekoch. Prečo nestarneme zdravšie?

To, ako starneme, sa utvára počas celého nášho života. Otvplyvňuje to pohyb, stravovanie, spánok, stres aj vzdelanie, no rovnako významné sú aj pracovné podmienky, príjem, bývanie, životné prostredie a sociálne vzťahy.

Zdravé starnutie preto nie je len otázkou individuálnej voľby, čo sa často zdôrazňuje, ale aj výsledkom podmienok, v ktorých žijeme.

Sú problémom chýbajúce skriningy, zlá diagnostika v strednom veku, alebo si diagnózy v starobe vypestujeme vlastným životným štýlom?

Určite tu platí kumulatívny efekt. Chronické choroby sa na rozdiel od infekčných ochorení, kde sa nakazíme vírusom alebo baktériou, nevytvárajú zo dňa na deň.

Trvá to približne 20 až 30 rokov a je to výsledkom našich životných volieb. Ako som spomínala, zdravý životný štýl vedie k lepšiemu zdraviu, no, samozrejme, to nie je jediná podmienka.

Viaceré faktory sa na úrovni jednotlivca navzájom násobia, ovplyvňujú a v priebehu rokov vedú k jednému alebo viacerým chronickým ochoreniam.

Chyba však môže byť aj na úrovni systému. Mimoriadne dôležitá je včasná prevencia a investovanie do preventívnych programov, ale aj to, ako ďalej funguje samotné zdravotníctvo a prepojenie zdravotnej, sociálnej a komunitnej starostlivosti.

Dlhodobo sa venujete výskumu v oblasti behaviorálnej medicíny. Ktoré zlozvyky a presvedčenia nás najčastejšie dobehnú v podobe podlomeného zdravia?

Je dôležité povedať, že mnoho ľudí vie, čo má robiť. Vieme, že sa máme zdravo stravovať a hýbať sa, ale najväčšou výzvou je otázka, prečo to nerobíme.

Práve toto skúma behaviorálna medicína. Zaoberá sa bariérami, ktoré ľuďom bránia správať sa tak, aby to bolo pre ich zdravie prospešné. Skúma, ako vieme vytvoriť podmienky, ktoré človeku napomáhajú správne sa rozhodovať.

Môžu to byť napríklad rôzne preventívne programy či nefarmakologické intervencie, ale takisto aj prostredie, v ktorom žijeme: to, ako máme nadizajnované mestá, budovy, ale aj systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

Ak má byť zmena správania u konkrétneho človeka úspešná, aké podmienky musia byť splnené?

Človek musí mať v prvom rade mentálnu kapacitu na zmenu správania. Musí vedieť, že sa potrebuje zmeniť, ale nemôže mu chýbať ani fyzická kapacita.

Potom je tu vnútorná motivácia. Napríklad chce prestať fajčiť alebo sa viac hýbať. Môže však prísť aj vonkajšia motivácia, keď napríklad štát výrazne zvýši dane na tabakové produkty, v dôsledku čoho si ich ľudia prestanú kupovať.

Treťou zložkou je príležitosť na zmenu. Ak nevytvárame fyzické alebo sociálne podmienky na zmenu správania, tá zmena nikdy nenastane.

Ak teda chceme úspešnú zmenu správania u konkrétneho jedinca, musia byť splnené všetky tri tieto podmienky naraz, inak zmena nenastane.

Myslím si, že toto je najčastejšia chyba, ktorú robia napríklad politici alebo zdravotnícki pracovníci a lekári. Povedia pacientovi: „Musíte schudnúť“, a to je všetko. Pacient to síce vie, ale nemá schopnosť túto zmenu urobiť. A práve v tom mu vieme pomôcť prostredníctvom behaviorálnej medicíny a nefarmakologických intervencií.

Kde môže začať každý, aby bola zmena jeho správania úspešná?

Treba začať malými zmenami. Veľmi sa mi páčia výskumy, ktoré ukazujú, že každý krok sa počíta.

Ak začneme chodiť len o desať minút denne viac, už je to veľká zmena, ktorá sa pozitívne prekloní do nášho zdravia.

Druhá dôležitá vec je, že nikdy nie je neskoro. Kedykoľvek začneme robiť niečo dobré pre svoje zdravie, či už v šesťdesiatke, sedemdesiatke alebo osemdesiatke, vždy sa to nejakým priaznivým spôsobom prejaví.

Ako docieľiť, aby táto zmena bola aj dlhodobá?

Musí byť jednoduchá, človek ju musí mať rád a musí pri nej istý čas vytrvať. Potvrdzujú to aj výskumy. Minimálna doba je vytrvať pri nejakej zmene 21 až 66 dní a potom je už pomerne vysoká šanca, že sa stane novým návykom.

Ak ostaneme pri obezite ako príklade, väčšina ľudí svoj neúspech v chudnutí zvalí na to, že nemá pevnú vôľu. Obstoí táto výhovorka?

To je veľmi dobrá otázka, pri ktorej sa opäť vrátime k behaviorálnej medicíne. Musíme sa snažiť nastaviť celý systém tak, aby boli zmeny pre človeka čo najjednoduchšie.

Uvediem jednoduchý príklad s dizajnom budov. Keď príde do budovy a prvé, čo vidíme, je výťah, použijeme výťah. Keby sme však ako prvé uvideli schody, veľké percento ľudí by išlo po schodoch a výťah by použili iba tí, ktorí ho reálne potrebujú.

Za tým, čo sa zdá ako nedostatok vôle, sa často skrývajú ďalšie faktory. Pomôcť môže, ak má človek k dispozícii odborníka na hlbšiu komunikáciu.

Veľmi pekne to majú spracované napríklad v Česku, kde fungujú preventívne centrá v rámci siete lekární Benu.

Farmaceuti majú väčší priestor na dlhšiu konzultáciu s človekom, ktorý príde do lekárne. Toto je veľmi pekný model, ktorý sa mi páči a snažíme sa ho dostať aj na Slovensko.

Ako tento model môže pomôcť?

Lekár často nemá na pacienta toľko času a ani sa od neho neočakáva, že by mal robiť behaviorálnu medicínu. Zdravotnícky pracovník je totiž všade vo svete pre zdravotnícky systém relatívne drahý. V lekárni ten priestor je, ak je farmaceut zaškolený a začne s človekom

komunikovať hlbšie.

Možno presne takto príde na to, že za tým nemusí byť len nedostatok vôle, ale napríklad psychologický faktor – človek prišiel o životného partnera a to bol spúšťač, prečo zrazu skĺzol do obezity.

Vieme, že na pozadí obezity u veľkého percenta ľudí je dnes takzvané emočné jedenie. To je opäť to prepojenie s duševným zdravím. Ľudia začali viac jesť a menej sa hýbať preto, že na pozadí je nespracovaná osamelosť, trauma alebo podobné psychologické a sociálne faktory.

Musíme sa preto snažiť nájsť a zaviesť inovácie v našom zdravotníctve, pričom veľmi perspektívne sú práve tie behaviorálne a sociálne.

Na Slovensku sa psychické problémy zvyknú riešiť najmä farmakologicky – predpíšu sa lieky na spanie či upokojenie. V zahraničí sa však čoraz viac presadzuje takzvané sociálne predpisovanie (social prescribing), kde lekár okrem iného predpíše pacientovi komunitné skupiny, pohyb alebo dobrovoľníctvo.

Mnohokrát všeobecní lekári alebo odborníci tak trochu objavujú teplú vodu, hoci mnohé nefarmakologické intervencie sú už založené na dôkazoch. Sú však pre nich ťažko dostupné či uchopiteľné, pretože bývajú publikované v zahraničných vedeckých časopisoch.

Aj v rámci Medzinárodnej spoločnosti pre nefarmakologické intervencie sa snažíme pripraviť register rôznych typov intervencií, či už ide o rôzne psychologické programy, alebo intervencie zamerané na nutričné alebo pohybové aktivity.

Všetky sú podložené vedeckými dôkazmi, vďaka čomu sú jasne oddelené od rôznych šarlatánskych postupov. Je to jedna z inovácií, ktorú ocenila aj Svetová zdravotnícka organizácia ako efektívnu pre zmenu zdravotníckych systémov. To znamená, že keď lekár u pacienta zistí nejaký problém, môže mu predpísať konkrétnu aktivitu alebo ho nasmerovať k inému odborníkovi.

Je reálne zaviesť takýto prístup aj do nášho zdravotného systému?

Či sa nám to podarí v blízkej budúcnosti, to nevieme, ale je to určite súčasť našich vízií, ktoré máme aj v spolupráci s Odborom pre skríning a prevenciu v rámci ministerstva zdravotníctva.

Práve v spolupráci s týmto odborom sme boli súčasťou mapovania pripravenosti na sociálne predpisovanie v rámci dvanástich európskych krajín.

Dnes je krajín, ktoré majú tento systém prepracovaný, oveľa viac. Majú ho integrovaný v rámci systému zdravotnej a sociálnej starostlivosti, disponujú na to ľudskými zdrojmi a je krytý štátnymi financiami – napríklad zo zdravotných či sociálnych poisťovní.

Môžem si to predstaviť tak, že keď zdravotnícky pracovník pacientovi predpíše napríklad dobrovoľníctvo, účasť v komunite, hodiny jogy alebo konzultácie u psychológa, tak mu to uhrádza poisťovňa?

Presne tak. Mnohí ľudia, ktorí by potrebovali psychologickú podporu, si ju nemôžu dovoliť, pretože mnohé psychologické služby sú dnes na priamu platbu a nie sú kryté zo zdravotného poistenia.

Iniciatíva registra nefarmakologických intervencií vznikla vo Francúzsku a tamojšie zdravotné poisťovne tieto služby už reálne preplácajú a majú ich zaradené v systéme. Je to výborný dôkaz toho, že nejde len o hudbu budúcnosti.

Dôležité je zdôrazniť, že slovenské zdravotníctvo robí chybu v tom, že začína až s liečbou pacienta. Potrebujeme však investovať do prevencie a posunúť vznik chorôb do čo najneskoršieho veku.

Ukazujú to aj štatistiky. V populácii do 15 rokov trpí jedným chronickým ochorením maximálne 10 percent ľudí. Vo veku nad 65 rokov je to už 80 percent populácie, pričom mnohí majú dve, tri, štyri či dokonca osem chronických chorôb naraz. Naším cieľom musí byť udržať ľudí čo najdlhšie v dobrom zdraví. Aby fyzicky aj sociálne fungovali, realizovali sa v spoločnosti a v rámci svojich rodín.

Chronické choroby sú prepojené aj so spomínaným duševným zdravím. Dlhodobá osamelosť či depresia sa podpisujú na fyzických diagnózach, ako sú cukrovka či kardiovaskulárne ochorenia. Nakoľko je tento stav na Slovensku dôsledkom chýbajúcich komunitných služieb a nakoľko našej kultúrnej stigmy, že sa o tom dostatočne nerozpráva?

Jedným z najväčších problémov je jednoznačne fragmentácia celého systému starostlivosti o ľudí s chronickým ochorením.

Zdravotná a sociálna starostlivosť majú odlišné financovanie, kompetencie aj poskytovateľov. Človek medzi týmito dvoma systémami nevie jednoducho prechádzať.

Práve to potrebujeme zmeniť prostredníctvom takzvanej integrovanej starostlivosti. Tá efektívne prepája zdravotnú a sociálnu sféru a zakomponováva do systému komunitnú zdravotnú starostlivosť aj sieť neformálnych opatrovateľov.

Dá sa zmerať, koľko štát stojí zanedbané duševné zdravie populácie?

Na Slovensku stále zaostávame v zbere dát a mnohé informácie nie sú ľahko dostupné. V roku 2024 však Liga za duševné zdravie vypracovala prvé komplexnejšie mapovanie stavu duševného zdravia u nás.

Z týchto dát vyplýva, že máme obrovské množstvo neodhalených ľudí s duševnými problémami. Odhady hovoria, že až okolo 80 percent ľudí zostáva nediagnostikovaných. Ide o skryté depresie či úzkostné poruchy. Dôvodom je nedostatok psychiatrov, dlhé čakacie lehoty, no aj pretrvávajúca stigmatizácia a nedostatok služieb, hoci sa situácia pomaly zlepšuje.

Aj v tejto oblasti nájdeme v Česku veľmi zaujímavú inováciu, ktorú sa komunitám psychiatrov a psychológov darí presadzovať a o ktorú sa snažíme aj na Slovensku.

V duševnom zdraví totiž výborne funguje takzvaná peer-to-peer podpora. Trénovaný človek s osobnou skúsenosťou s duševným ochorením sprevádza ďalšieho pacienta procesom rehabilitácie a resocializácie. V Česku sú títo peer konzultanti uznávaní, financovaní zo systému a tvoria súčasť multidisciplinárnych tímov. Na Slovensku sme v tomto smere, žiaľ, stále iba na začiatku.

Eurostat aj domáce dáta dlhodobo ukazujú obrovské rozdiely v zdravotnom stave populácie medzi západom a východom Slovenska. O koľko rokov v zdraví prichádza človek napríklad na Gemerí či Spiši oproti niekomu z Bratislavy?

Detailné čísla neviem, ale určite to tak je, pretože funguje takzvaný socioekonomický gradient. To znamená, že ľudia s vyšším vzdelaním a vyšším príjmom majú vo všeobecnosti lepšie zdravie v porovnaní s ľuďmi s nižším vzdelaním a nižším príjmom.

Čo sa s tým dá robiť?

To je veľmi náročná úloha a vyžaduje si zapojenie ďalších sektorov. Štát musí posilniť investície najmä v regiónoch, ktoré v socioekonomických ukazovateľoch zaostávajú.

Ak vidíme, že smerom na východ máme menej investorov a slabšie sa rozvíja súkromný sektor, musíme sa na to pozrieť aj z pohľadu infraštruktúry. Či je dostatočná na to, aby tam investori prišli, a či vytvárame vhodné podmienky pre budúcich zamestnancov.

Zároveň pri tvorbe akýchkoľvek nefarmakologických či iných intervencií musíme myslieť na to, že tieto regionálne a socioekonomické rozdiely existujú. Je potrebné o nich vedieť a prispôbiť im komunikáciu aj samotné programy.

Zdravý životný štýl sa však na Slovensku stáva čoraz viac výsadou strednej a vyššej triedy.

Pamätám si na jednu z prvých európskych konferencií, na ktorých som sa zúčastnila. Výskumník Leonard Syme zo Spojených štátov tam v kľúčovej prednáške hovoril o tom, ako v určitej komunite vymysleli fantastický program na prevenciu fajčenia.

Pri hodnotení jeho efektívnosti sa však ukázalo, že vôbec nefungoval a ľudia fajčiť neprestali. Boli to totiž ľudia z nižších sociálnych vrstiev, ktorých trápili úplne iné problémy.

Určite preto musíme brať do úvahy širší kontext a cielene sa zamerať na viac investícií, možno aj prostredníctvom pozitívnej diskriminácie. Nemôžeme zároveň stále hádzať všetku zodpovednosť len na jednotlivca. Pre politikov je síce najjednoduchšie povedať, že zdravo fungovať je osobnou zodpovednosťou každého človeka, no tak to nefunguje.

Keďže hovoríme o návykoch, ktoré sa snažíme zmeniť u dospelých, nebolo by prospešné začať už v detstve a prepojiť to aj so školstvom? Napríklad zavedením predmetov o zdravotnej gramotnosti a zdravom životnom štýle?

Myslím si, že nie je nevyhnutné vytvárať úplne nové predmety, ale skôr hľadať prepojenia v rámci tých, ktoré už máme. Ide najmä o inováciu spôsobu, akým informácie podávame, nezahľcovať deti faktami, ale zamerať sa na interaktívnejšie vzdelávanie.

Mnohé témy sa dajú veľmi pekne vysvetľovať napríklad na biológii v prepojení na zdravý životný štýl alebo cez geografiu, kde ich namiesto čistého memorovania údajov môžeme viesť napríklad k ochrane životného prostredia. Vyžaduje si to celkovú inováciu nášho vzdelávacieho systému.

Nesledujete zdravotníctvo len z lokálnej slovenskej perspektívy, ale pomáhate spoluvytvárať celoeurópske stratégie, pôsobíte v prestížnej Lancet Commission on the European Health Union. Čo presne je úlohou tejto komisie a aké hlavné odporúčania z nej vychádzajú pre zdravú budúcnosť Európy?

Odporúčania sa zatiaľ len formujú, publikácie prídu asi o rok a pol až dva roky. Komisiu tvorí skupina 23 expertov z 15 krajín a venujeme sa zdravotným systémom, behaviorálnym vedám, sociálnym determinantom zdravia a globálnemu zdraviu vo všeobecnosti.

Hlavnou náplňou je diskutovať a premýšľať o tom, ako má vyzeráť zdravie v Európe v nasledujúcich desaťročiach, ako ju posunúť od občajného reagovania na zdravotné výzvy či krízy k dlhodobej pripravenosti, prevencii a vzájomnej spolupráci.

Sedíte teda za jedným stolom s poprednými európskymi expertmi na zdravotníctvo. Vidíte aj niečo, v čom Slovensko v porovnaní s inými krajinami drží krok?

Nemusíme si myslieť, že všetko kvalitné prichádza len zo Západu. Funguje aj takzvaná reverzná inovácia, keď dokážu prekvapiť aj menšie krajiny.

Na Slovensku je príkladom projekt Housing First od nadácie Dedo, ktorý pomáha ľuďom bez domova. Základom je poskytnúť im najprv stabilné bývanie, bez neho totiž človek nerieši prácu ani zdravie. Na to nadväzujú integrované zdravotno-sociálne služby, ktoré vyplňajú medzeru v starostlivosti pre nepoistených ľudí.

Máme však aj vlastnú inováciu oceňovanú v zahraničí, našu platformu mc3 – Multidisciplinárne centrum pre chronické choroby.

Prepájame výskumníkov, prax a tvorcov politik na prenos poznatkov. Vo februári 2026 nás Svetová zdravotnícka organizácia vybrala spomedzi 288 organizácií a stali sme sa spolukoordinátormi sociálnych a behaviorálnych inovácií pre európsky región.

Aké opatrenia zo zahraničia by podľa vás pomohli aj Slovensku?

Za svoj najväčší úspech v kontexte Slovenska aj Európskej asociácie verejného zdravotníctva považujem rezolúcie o využití behaviorálnych vied pre lepšie zdravie, na ktorých príprave som sa osobne podieľala ako členka poradného výboru WHO pre behaviorálne vedy.

Prvá bola schválená na európskej úrovni v roku 2022 a na celosvetovej úrovni v roku 2023. Všetkých 194 krajín sveta sa tak zaviazalo viac implementovať behaviorálne poznatky do zdravotníctva aj do ďalších systémov vrátane dopravy či poľnohospodárstva.

Behaviorálna medicína dokáže zastrešiť a vzájomne prepojiť všetky tieto oblasti vrátane nefarmakologických postupov. Schválené rezolúcie nám dávajú jasný mandát, na základe ktorého by na túto oblasť mali byť vyčlenené odborné kapacity aj financie.

Slovensko sa dokonca priamo spolupodieľalo na tvorbe týchto rezolúcií a stalo sa ich oficiálnym sponzorom, pričom z celého sveta išlo len o dvanásť krajín. To je obrovský a výnimočný úspech, aký sa bežne nestáva.

Dr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD., FABMR

Je prednostkou Ústavu sociálnej a behaviorálnej medicíny **Lekárskej fakulty UPJŠ** v Košiciach. V rokoch 2020 – 2024 pôsobila ako prezidentka Európskej asociácie verejného zdravia (EUPHA), v súčasnosti je Immediate Past President EUPHA a predsedníčkou EPH Conference Foundation. Je tiež členkou prestížnej Lancet Commission on the European Health Union. Dlhodobo sa venuje výskumu v oblasti behaviorálnej medicíny, chronických chorôb, kvality života a zdravého starnutia. Aktívne sa zapája do medzinárodných výskumných projektov a spolupracuje s poprednými európskymi odbornými organizáciami v oblasti verejného zdravia.

Autor: Monika Moravčíková

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve

 24. 9. 2026, 14:53, Zdroj: ustavnysud.sk , Autor: Tomáš Senaj, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
Dosah: 513 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 110 EUR

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve

Official site SK

The domain ustavnysud.sk is official

This is the official website of the public authority of the Slovak Republic. The official website mainly uses the gov.sk domain. Links to the individual websites of public authorities can be found at this link.

This site is secured

Please be careful and always make sure that you only share information through the secure website of the Constitutional Court. The secure page always starts with https:// before the domain name of the website.

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve

Ústavný súd sídli v Košiciach

Na obrázku je hlavná budova Ústavného súdu SR.

Dvor Ústavného súdu

Prostredie dvoru Ústavného súdu SR.

Nová pojednávacia miestnosť

Na obrázku vidíme novú pojednávacu miestnosť.

Vianočný banner 2025

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve

Actuality

Asset Publisher

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve

Popis tlačovej správy:

Medzinárodná konferencia „XV. ústavné dni“ v Košiciach je zameraná na limity ochrany práv v trestnom práve (tlačová správa č. 32/2026)

Skupina tlačovej správy:

24.09.2026

Fotogaléria

Ústavný súd Slovenskej republiky v spolupráci s Právnickou fakultou **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** organizuje 24. a 25. septembra 2026 prestížnu medzinárodnú vedeckú konferenciu „XV. ústavné dni“. Podujatie, ktoré sa teší dlhoročnej tradícii, sa tento rok nesie v znamení trestného práva pod ústredným názvom „Ústavné limity ochrany základných práv a slobôd s akcentom na trestné právo“.

Domáci a zahraniční experti v oblasti práva sa počas dvoch dní budú venovať piatim kľúčovým tematickým okruhom. Odborné diskusie pokryjú témy od ústavnoprávnych implikácií zásad trestného práva cez ústavné limity trestnej represie a postavenie ústavného súdu ako korektívu trestného konania až po právo na účinné vyšetrovanie a aktuálne dilemy trestnoprávnych zásahov do základných práv a slobôd.

Na podujatí sa zúčastňujú vrcholní predstavitelia slovenskej justície: František Mozner, predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Monika Valašiková, predsedníčka Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, Marcela Kosová, predsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky, Maroš Žilinka, generálny prokurátor Slovenskej republiky. Medzi významných hostí patria: Miroslav Gavalec, sudca Súdneho dvora Európskej únie, Petr Angyalossy, predseda Najvyššieho súdu Českej republiky, Pavel Šámal, sudca Ústavného súdu Českej republiky. Konferenciu svojou účasťou podporili aj ďalší významní predstavitelia spoločenského života, sudcovia a emeritní sudcovia ústavných súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, sudcovia všeobecných súdov, prokurátori, zástupcovia Kancelárie verejného ochrancu práv, členovia Slovenskej advokátskej komory, ako aj akademická obec, odborníci z praxe a zamestnanci Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivan Fiačan v súvislosti s témou konferencie zdôraznil: „Keďže orgány činné v trestnom konaní a súdy disponujú nástrojmi, ktoré môžu veľmi výrazne obmedziť základné práva a slobody jednotlivca, úloha ústavného súdu ako korektívu trestného konania je pre právny štát veľmi dôležitá, pretože chráni občanov pred zneužitím moci. Orgány verejnej moci musia rešpektovať základné práva a slobody jednotlivcov a môžu do nich zasiahnuť, len ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie účelu trestného konania. Tieto zásahy sú však prísne obmedzené zákonnými a ústavnými limitmi trestnej represie. Práve na ich dodržiavanie dohliada ústavný súd, avšak až po tom, ako štandardné nástroje zlyhajú. Aj naša konferencia potvrdzuje, že spolupráca, komunikácia a koordinácia jednotlivých orgánov podieľajúcich sa na trestnom konaní prispievajú k eliminovaniu procesných chýb, zvyšujú efektívnosť systému trestnej justície a garantujú jeho zákonnosť a ústavnosť.“

Prvý deň konferencie sa uskutoční na pôde Ústavného súdu Slovenskej republiky. Druhý deň bude program pokračovať v priestoroch Právnickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Program konferencie nájdete tu.

Nové v rozhodovacej činnosti

Autor: Tomáš Senaj

ÚS: Témou XV. ústavných dní v Košiciach sú limity ochrany práv v trestnom práve

24. 9. 2026, 15:55, Zdroj: tasr.sk, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta UPJŠ

Dosah: 1 341 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 181 EUR

ÚS: Témou XV. ústavných dní v Košiciach sú limity ochrany práv v trestnom práve

Košice 24. septembra (TASR) - Ústavné limity ochrany základných práv a slobôd s akcentom na trestné právo sú témou medzinárodnej vedeckej konferencie XV. ústavných dní, ktorá sa vo štvrtok a piatok (25. 9.) koná v Košiciach. Organizuje ju Ústavný súd (ÚS) SR v spolupráci s Právnickou fakultou **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)**. Domáci a zahraniční experti v oblasti práva sa počas dvoch dní budú venovať piatim kľúčovým tematickým okruhom. „Odborné diskusie pokryjú témy od ústavnoprávnych implikácií zásad trestného práva cez ústavné limity trestnej represie a postavenie ústavného súdu ako korektívu trestného konania až po právo na účinné vyšetrovanie a aktuálne dilemy trestnoprávnych zásahov do základných práv a slobôd,“ informovala hovorkyňa ÚS Martina Ferencová. Na podujatí sa zúčastňujú vrcholní predstavitelia slovenskej justície - predseda Najvyššieho súdu František Mozner, predsedníčka Najvyššieho správneho súdu Monika Valašiková, predsedníčka Súdnej rady Marcela Kosová či generálny prokurátor Maroš Žilinka. Medzi významných hostí patria sudca Súdneho dvora EÚ Miroslav Gavalec, predseda Najvyššieho súdu Českej republiky Petr Angyalossy či sudca českého ÚS Pavel Šámal. Konferenciu svojou účasťou podporili aj ďalší významní predstavitelia spoločenského života, sudcovia a emeritní sudcovia ústavných súdov SR a ČR, sudcovia všeobecných súdov, prokurátori, zástupcovia Kancelárie verejného ochrancu práv, členovia Slovenskej advokátskej komory, ako aj akademická obec, odborníci z praxe a zamestnanci Kancelárie ÚS SR. „Keďže orgány činné v trestnom konaní a súdy disponujú nástrojmi, ktoré môžu veľmi výrazne obmedziť základné práva a slobody jednotlivca, úloha ústavného súdu ako korektívu trestného konania je pre právny štát veľmi dôležitá, pretože chráni občanov pred zneužitím moci. Orgány verejnej moci musia rešpektovať základné práva a slobody jednotlivcov a môžu do nich zasiahnuť, len ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie účelu trestného konania,“ zdôraznil predseda ÚS SR Ivan Fiačan. Poukázal na to, že tieto zásahy sú prísne obmedzené zákonnými a ústavnými limitmi trestnej represie. Práve na ich dodržiavanie dohliada ÚS, avšak až po tom, ako štandardné nástroje zlyhajú. „Aj naša konferencia potvrdzuje, že spolupráca, komunikácia a koordinácia jednotlivých orgánov podieľajúcich sa na trestnom konaní prispievajú k eliminovaniu procesných chýb, zvyšujú efektívnosť systému trestnej justície a garantujú jeho zákonnosť a ústavnosť,“ dodal Fiačan. Prvý deň konferencie sa koná na pôde ÚS SR. Druhý deň bude program pokračovať v priestoroch **Právnickej fakulty UPJŠ**. hol ima

Autor: TASR

Najnovšie správy a aktuálne udalosti zo Slovenska a zahraničia

24. 9. 2026, 15:55, Zdroj: bleskovky.zoznam.sk, Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 8 399 GRP: 0,19 OTS: 0,00 AVE: 182 EUR

Najnovšie správy a aktuálne udalosti zo Slovenska a zahraničia

Ústavné limity ochrany základných práv a slobôd s akcentom na trestné právo sú témou medzinárodnej vedeckej konferencie XV. ústavných dní, ktorá sa vo štvrtok a piatok (25. 9.) koná v Košiciach. Organizuje ju Ústavný súd (ÚS) SR v spolupráci s Právnickou fakultou **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)**.

V Košiciach vyhodnotili najlepšie študentské práce s inovačným potenciálom

24. 9. 2026, 17:12, Zdroj: tasr.sk, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Autor: TASR, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: rektor UPJŠ, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika

Dosah: 1 341 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 181 EUR

V Košiciach vyhodnotili najlepšie študentské práce s inovačným potenciálom

Košice 24. septembra (TASR) - Súťaž Top študentská práca 2026 vyhodnotili vo štvrtok v priestoroch Univerzitného vedeckého parku Technicom v Košiciach. Šiesty ročník súťaže zaznamenal rekordný záujem - odborná porota hodnotila 76 študentských záverečných prác s inovačným potenciálom z troch košických univerzít. K oceneným riešeniam patrili nové možnosti liečby komplikovaných rán, odolnejšie 3D tlačene súčiastky dronov, nástroje na rýchlejšiu tvorbu webových stránok či výskum kozmického počasia. Informovala o tom za organizátorov Jana Beerová. Ceny udelili v štyroch kategóriách - Digital Business (Digitálny biznis), Health (Zdravie), Manufacturing (Výroba) a Society & Art (Spoločnosť a umenie). Súťaž organizujú Technická univerzita v Košiciach (TUKE) a Deutsche Telekom IT Solutions Slovakia v spolupráci s košickou **Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)** a Univerzitou veterinárskeho lekárstva a farmácie (UVLF). Cieľom je podpora praktického využitia a biznisového potenciálu študentských prác. V kategórii Digital Business získal ocenenie Boris Daňko (TUKE) za prácu Univerzálna technologická knižnica pre vybraný redakčný systém. V oblasti Health ocenili Barboru Šiškovú (UVLF) s témou Efektívnosť biopolymérov v procese reparácie abscentujúcich tkanív. V kategórii Manufacturing je víťazom Jaroslav Kessler (TUKE) s prácou Optimalizácia mechanických vlastností termoplastických polymérov v procese aditívnej výroby a ich aplikácia v konštrukcii vybraných leteckých komponentov a vo sfére Society & Art Kristína Gvozdiaková (TUKE) s témou Segmentácia ionosferických štruktúr na snímkach z celooblohových kamier. Súčasťou podujatia bolo aj odovzdanie cien rektorov. Cenu rektora TUKE

získal Richard Póša za Scenárový simulátor preťaženia nemeckej elektrickej siete. Cena **rektora UPJŠ** patrí Svitlane Vanchak za Využitie recyklovaných materiálov pri vývoji elektrochemických senzorov pre detekciu bioanalytov. hol mj

Autor: TASR

Súhrn domáceho spravodajstva - 24. septembra - 17.30

 24. 9. 2026, 17:30, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**

Súhrn domáceho spravodajstva - 24. septembra - 17.30

Bratislava/New York 24. septembra (TASR) - Prezident SR Peter Pellegrini označil v noci na štvrtok svoje vystúpenie vo všeobecnej rozprave 81. Valného zhromaždenia OSN krátko predtým za priame a bez diplomatických balastov. Na brífingu pre slovenských novinárov zdôraznil, že konflikt na Ukrajine nemá vojenské riešenie, čo Slovensko hovorí už niekoľko rokov a teraz o tom začínajú hovoriť aj svetoví lídri. Z New Yorku informuje osobitný spravodajca TASR.

<https://etasr.sk/article/23743737>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Generálna prokuratúra (GP) preskúmala rozhodnutia polície a bratislavskej krajskej prokuratúry v prípade darovania vojenskej techniky Ukrajine. Podľa jej záverov boli správne a v súlade so zákonom. TASR o tom informovala hovorkyňa GP SR Zuzana Drobová.

<https://etasr.sk/article/23745260>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Generálny prokurátor SR Maroš Žilinka dáva vládnej koalícii všetky dôvody na zásadné zákonné zásahy do fungovania prokuratúry, pretože svojím pôsobením pripravil GP SR o posledné štipky dôvery. Predseda vlády SR Robert Fico (Smer-SD) to uviedol v reakcii na rozhodnutie generálnej prokuratúry, že postup polície a bratislavskej krajskej prokuratúry v prípade darovania vojenskej techniky Ukrajine bol v súlade so zákonom. Fico zároveň na piatkové predpoludnie zvolal k téme tlačovú konferenciu.

<https://etasr.sk/article/23746311>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Bývalý minister obrany a predseda mimoparlamentnej strany Demokrati Jaroslav Nad' konal pri darovaní vojenskej techniky v súlade so slovenským aj s medzinárodným právom. Taktiež aj v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov, ktorá hovorí o tom, že je povinnosťou pomáhať napadnutej krajine. Uviedol to v reakcii na rozhodnutie Generálnej prokuratúry SR v prípade darovania techniky.

<https://etasr.sk/article/23746239>

New York/Bratislava 24. septembra (TASR) - Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Juraj Blánar v stredu na okraj 81. zasadnutia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov (OSN) v New Yorku rokoval s ministrami zahraničných vecí Kirgizska a Jordánska. Témou bola najmä podpora slovenskej kandidatúry na nestále členstvo v Bezpečnostnej rade OSN na roky 2028 - 2029, rozvoj bilaterálnych vzťahov, ako aj aktuálne regionálne a medzinárodné otázky. TASR o tom informoval komunikačný odbor Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVEZ) SR.

<https://etasr.sk/article/23744842>

Bratislava/Štrasburg 24. septembra (TASR) - Slovensko uplynulú stredu v Štrasburgu podpísalo dohovor o vytvorení Medzinárodnej nárokovej komisie pre Ukrajinu. Ide o medzinárodnú iniciatívu zameranú na riešenie nárokov na náhradu škôd spôsobených vojnou na Ukrajinu, ktorú rozpútalo Rusko. TASR o tom vo štvrtok informoval komunikačný odbor Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVEZ) SR.

<https://etasr.sk/article/23746426>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Poslanci Národnej rady (NR) SR pokračujú vo štvrtok ráno v debate k návrhu zákona o finančnom odškodnení obetí sterilizácií v rozpore s právom. Predložila ho skupina poslankyň za opozičné PS. Žiadajú zaviesť jednorazové odškodnenie vo výške 12.000 eur. V rozprave v úvode dňa vystupuje jedna z predkladateľiek návrhu Beáta Jurík (PS).

<https://etasr.sk/article/23744888>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Opozičné hnutie PS neuspelo s novelou školského zákona. Plénum Národnej rady (NR) SR ju vo štvrtkovom hlasovaní odmietlo. Úpravu predložili poslankyne Tina Gažovičová a Veronika Veslárová (obe PS). Chceli ňou uľahčiť začleňovanie detí so zdravotným znevýhodnením do škôl a zlepšiť dostupnosť podporných opatrení. Navrhovali v nej okrem iného znovu

zaviesť podporné opatrenia na odstraňovanie fyzických bariér a zabezpečenie diétného stravovania, ktoré sa zo zákona vypustili.

<https://etasr.sk/article/23745253>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Poslanci Národnej rady (NR) SR vo štvrtkovom hlasovaní nepodporili návrh zákona o finančnom odškodnení obetí sterilizácií v rozpore s právom. Predkladala ho skupina poslankýň za opozičné PS. Žiadali zaviesť jednorazové odškodnenie obetí vo výške 12.000 eur. Návrh však nezískal dostatočnú podporu poslancov.

<https://etasr.sk/article/23745254>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Opozičné KDH navrhuje opatrenia proti hazardu. Pripomína, že v Národnej rade (NR) SR má viacere návrhy v tejto oblasti. Zároveň iniciovalo petíciu, žiada v nej reguláciu reklamy na hazardné hry. Vyplýva to z vyjadrenia lídra KDH Milana Majerského a podpredsedu kresťanských demokratov Mariána Čaučíka na štvrtkovej tlačovej konferencii.

<https://etasr.sk/article/23745514>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Poslanci Národnej rady (NR) SR z klubu Slovensko - Za ľudí opätovne predkladajú do parlamentu návrh zákona o preukazovaní pôvodu príjmov a majetku. Chcú tak zaviesť účinný mechanizmus na preverovanie prípadov, keď existuje zásadný nepomer medzi oficiálnymi príjmami človeka a jeho majetkom, spotrebou či ďalšími výdavkami. Preverovanie by podľa návrhu mala na starosti finančná správa. Návrh obsahuje aj poisťky proti šikanóznym podnetom. Informovali o tom na tlačovej konferencii Veronika Remišová a Igor Dušenka (obaja Slovensko - Za ľudí).

<https://etasr.sk/article/23745681>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Zbrojný preukaz typu E a F (šport a zberateľstvo) budú po novom môcť získať aj osoby so sluchovým postihnutím. Vyplýva to z novely zákona o strelných zbraniach a strelive, ktorú poslanci Národnej rady (NR) SR vo štvrtok schválili. Stojí za ňou nezaradený poslanec Roman Malatínek.

<https://etasr.sk/article/23745711>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Opozičná SaS predloží do Národnej rady (NR) SR uznesenie, ktorým chce od vládnej koalície žiadať potvrdenie postojov, ktoré prezident SR Peter Pellegrini prezentoval na pôde Organizácie Spojených národov (OSN) v New Yorku. Predstavitelia SaS o tom informovali na štvrtkovej tlačovej konferencii. SaS zároveň v súvislosti s bezpečnostnou situáciou v Európe kritizuje vládu Roberta Fica (Smer-SD), že „napriek varovaniam spojencov neprijíma konkrétne opatrenia na posilnenie bezpečnosti Slovenska“.

<https://etasr.sk/article/23746556>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Odchod svojho štátneho tajomníka Radomíra Šalitroša späť do parlamentu nechcel minister informatizácie Samuel Migal' (nezávislý) ani potvrdiť, ani vyvrátiť. O Šalitrošovom návrate do parlamentu hovoril vo štvrtok na tlačovej konferencii štátny tajomník envirorezortu Filip Kuffa. Predseda vlády Robert Fico (Smer-SD) sa podľa neho tohto scenára obáva.

<https://etasr.sk/article/23746344>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Štátny tajomník ministerstva životného prostredia Filip Kuffa podáva trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a. V tejto súvislosti kritizoval vyjadrenia šéfa envirorezortu Tomáša Tarabu (nominant SNS) na jeho adresu a na adresu jeho rodiny. Informoval o tom na štvrtkovej tlačovej konferencii.

<https://etasr.sk/article/23745972>

Bešeňov 24. septembra (TASR) - Vicepremiér a minister životného prostredia SR Tomáš Taraba (nominant SNS) spoločne s predstaviteľmi samospráv ohlásil investície za 215 miliónov eur do komplexnej modernizácie materských a základných škôl, ale tiež kultúrnych domov, osvetovo-vzdelávacích zariadení či kultúrnych centier v obciach. Ako uviedol na tlačovej konferencii v obci Bešeňov v okrese Nové Zámky, financie pochádzajú z európskeho Modernizačného fondu.

<https://etasr.sk/article/23745631>

Bratislava/Varšava 24. septembra (TASR) - Poľsko uviedlo šesť svojich hraničných priechodov s Ukrajinou v Lublinskom a Podkarpatskom vojvodstve do stavu zvýšenej pohotovosti. Na základe informácií slovenského veľvyslanectva vo Varšave o tom na svojom webe informovalo ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVEZ).

<https://etasr.sk/article/23746119>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Predaj nevyužívaného štátneho hotela Bobrovník nad Liptovskou Marou s pozemkami, ktorý je vo vlastníctve Slovenského vodohospodárskeho podniku (SVP), vstúpil do ďalšej fázy. Ministerstvo hospodárstva (MH) SR na podnet Ministerstva životného prostredia (MŽP) SR tento týždeň do medzirezortného pripomienkového konania predložilo návrh na povolenie výnimky, ktorá je potrebná na každý predaj štátneho majetku nad 165.900 eur.

<https://etasr.sk/article/23745955>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Lekári z rôznych oblastí vyzývajú chronicky chorých, aby sa dali zaočkovať proti chrípke. V prípade, že pacient s pľúcnymi, metabolickými či srdcovocievnyimi ochoreniami chrípku dostane, jeho dovtedajšie choroby sa môžu zhoršiť. Očkovanie chráni nielen samotného očkovaného, ale i jeho okolie. Vo štvrtok to na tlačovej konferencii zdôraznili signatári výzvy.

<https://etasr.sk/article/23745377>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Hlavnou príčinou vzniku invalidity na Slovensku zostávajú nádorové ochorenia, ktoré v prvom polroku 2026 tvorili takmer štvrtinu zo všetkých novouznaných prípadov Sociálnou poisťovňou (SP). Medzi žiadateľmi s onkologickými diagnózami naďalej prevažujú ženy, pričom pri takzvaných plných invaliditách nad 70 % tvoria nádory u žien až tri štvrtiny prípadov. Informovala o tom vo štvrtok Sociálna poisťovňa (SP).

<https://etasr.sk/article/23746358>

Prešov 24. septembra (TASR) - Polícia začala v prípade štvrtkového nahlásenia bomby v Základnej škole (ZŠ) Kúpeľná v Prešove trestné stíhanie. Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Prešove na sociálnej sieti potvrdilo, že prehliadka objektu dopadla negatívne a situácia je pokojná a pod kontrolou.

<https://etasr.sk/article/23746187>

Bratislava 24. septembra (TASR) - Policajný vyšetrovateľ začal v súvislosti s fľaškovou minerálnou vodou, v ktorej zistili vysoké pH indikujúce prítomnosť žieraviny, trestné stíhanie pre podozrenie z trestného činu ohrozovania zdravia závadovými potravinami a inými predmetmi. Pre TASR to uviedol hovorca Prezídia Policajného zboru (PPZ) Roman Hájek.

<https://etasr.sk/article/23746114>

Košice 24. septembra (TASR) - Ústavné limity ochrany základných práv a slobôd s akcentom na trestné právo sú témou medzinárodnej vedeckej konferencie XV. ústavné dni, ktorá sa vo štvrtok a piatok (25. 9.) koná v Košiciach. Organizuje ju Ústavný súd (ÚS) SR v spolupráci s Právnickou fakultou **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ)**.

<https://etasr.sk/article/23746219>

tur ryb

Autor: TUR

73 nových projektov výskumných infraštruktúr posilní európsky výskum

📅 24. 9. 2026, 19:59, Zdroj: slord.sk , Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika**

Dosah: 53 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 36 EUR

73 nových projektov výskumných infraštruktúr posilní európsky výskum

Zdroj: Európska únia

Európska komisia prostredníctvom Európskej výskumnej výkonnej agentúry (REA) vyčlenila 411 miliónov eur na 73 nových projektov v rámci výzvy Horizont Európa – Výskumné infraštruktúry 2025. Podporené projekty majú výskumníkom a výskumníčkam a inovátorom a inovátorkám sprístupniť kvalitnejšie technológie, služby a nástroje a zároveň posilniť európsky systém výskumných infraštruktúr. Projekty sa venujú oblastiam od zdravotníckeho výskumu a klimate až po poľnohospodárstvo, dopravu, výrobu či digitálne technológie.

Výzva bola rozdelená do štyroch hlavných oblastí:

INFRADEV bolo podporených 30 projektov s rozpočtom 109 miliónov eur,

INFRAEOSC zahŕňa 13 projektov s rozpočtom 85 miliónov eur,

INFRA SERV 12 projektov so 154 miliónmi eur,

INFRATECH 18 projektov s rozpočtom 63 miliónov eur.

Celkovo bolo podporených 73 projektov z 159 predložených návrhov.

Dôraz na otvorené dáta, umelú inteligenciu a udržateľnosť

Významná časť podporených projektov reaguje na potrebu modernizácie európskej výskumnej infraštruktúry a jej lepšieho prepojenia s digitálnymi technológiami. Projekty v rámci INFRAEOSC sa zamerajú napríklad na pripravenosť Európskeho cloudu pre otvorenú vedu (EOSC) na umelú inteligenciu, správu výskumných dát a ich vyhľadateľnosť, dostupnosť, kompatibilitu a opätovnú využiteľnosť.

Ďalšou prioritou je znižovanie environmentálnej stopy výskumných infraštruktúr. Projekty v rámci INFRATECH budú okrem iného využívať umelú inteligenciu, digitálne dvojčatá či pokročilé simulačné nástroje v oblastiach, ako sú klimatické modelovanie, zdravotníctvo, doprava, poľnohospodárstvo a výroba.

Slovenská účasť v nových projektoch

Do viacerých podporených projektov sa zapojili aj slovenské výskumné organizácie. Medzi nimi sa nachádzajú projekty zamerané na umelú inteligenciu a EOSC, udržateľnosť digitálnych výskumných infraštruktúr, biomedicínsky výskum či modernizáciu technológií pre urýchľovače.

Ústav informatiky Slovenskej akadémie vied (SAV) je zapojený do štyroch projektov:

ENSURE – ENVIRONMENTALLY Sustainable digital services and practices for REsearch infrastructures sa zameriava na znižovanie environmentálnej stopy digitálnych výskumných infraštruktúr. Projekt využíva environmentálne ukazovatele, monitorovacie nástroje, digitálne dvojčatá dátových centier či metódy generatívnej umelej inteligencie. Súčasťou projektu je aj zavedenie cyklu „Measure, Model, Monitor, Moderate“, ktorý má podporiť systematické meranie a znižovanie environmentálnych vplyvov.

FLUID-AI – FAIR Liquidity Unifying Interoperable Data and AI sa venuje prepájaniu výskumných dát, modelov umelej inteligencie a digitálnych riešení v rámci EOSC. Projekt rozvíja koncept tzv. Data and Models Liquidity a má vytvoriť nástroje podporujúce kompatibilitu, opätovné využívanie dát a modelov a rozvoj zručností potrebných na využívanie AI vo výskume. Na projekte sa okrem Ústavu informatiky SAV podieľa aj Slovenská technická univerzita v Bratislave.

GenAI4Earth – Generative Artificial Intelligence for Earth System využíva dôveryhodnú generatívnu umelú inteligenciu na podporu výskumu Zeme, klímy, životného prostredia a interakcií medzi ekosystémami a ľudskou spoločnosťou. Projekt pracuje s dátami zo satelitných a pozemných pozorovaní, modelov, experimentov či textových zdrojov a plánuje pilotné aplikácie napríklad v oblasti odolnosti miest, agro-environmentálneho monitorovania a seizmológie.

EOSC-ARENA – AI Research Enhancement through Networked Agents vytvára prostredie pre generatívnu a agentickú umelú inteligenciu integrovanú do EOSC. Jeho cieľom je podporiť výskumníkov a výskumníčky počas celého výskumného cyklu, od rešerše vedeckej literatúry a formulovania hypotéz až po analýzu, publikovanie výsledkov a zaznamenávanie pôvodu dát. Slovenskú účasť zabezpečujú okrem Ústavu informatiky SAV aj Slovenská technická univerzita v Bratislave.

Slovenskí partneri a partnerky sa zapájajú aj do ďalších oblastí výskumných infraštruktúr. Ústav elektrotechniky SAV je partnerom projektu EPITA – Enabling Partnerships for Innovation & Accelerator Technology Advancement, ktorý podporí vývoj nových technológií pre európske urýchľovače častíc. Projekt počítá s vytvorením 22 prototypov v oblastiach akceleračných systémov, magnetov, zväzkov častíc a pokročilých technológií a materiálov.

Chemický ústav SAV je súčasťou projektu MIRRI-FIRM – Making MIRRI FAIR for Globally Impactful Research. Projekt nadväzuje na infraštruktúru MIRRI-ERIC a zameria sa na lepšiu dostupnosť, kvalitu a udržateľnosť mikrobiálnych zdrojov a súvisiacich dát. Dôležitou súčasťou bude ich zosúladenie s princípmi FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable), rozvoj katalógu mikrobiálnych zdrojov a posilnenie prepojenia s EOSC.

Slovenské zastúpenie má aj ECRIN 2030 – European Clinical Research Infrastructure Network 2030, do ktorého je zapojená **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Projekt sa zameriava na rozvoj infraštruktúry pre klinický výskum v súvislosti s Európskym priestorom pre zdravotné údaje, nové formy klinických skúšaní a rozšírenie prepojenia európskych kapacít v oblasti klinického výskumu. Projekt je naplánovaný na obdobie od júna 2026 do mája 2029.

Posilňovanie Európskeho výskumného priestoru

Nové projekty tak prepájajú rozvoj výskumných infraštruktúr s prioritami Európskej únie v oblasti otvorenej vedy, digitalizácie, umelej inteligencie, zelenej transformácie a zdravotníckeho výskumu. Zároveň podporia odbornú prípravu, mobilitu a rozvoj kariér výskumných pracovníkov a pracovníčok a ďalších odborníkov a odborníčok pôsobiach v oblasti výskumných infraštruktúr.

Podporené projekty už začínajú svoju implementáciu a ich výsledky majú ambíciu prispieť k rozvoju Európskeho výskumného priestoru, ako aj k iniciatívam Misia proti rakovine (Mission Cancer) a Destination Earth (DestinE) a k napĺňaniu cieľov zelenej a digitálnej transformácie.

Viac informácií

Zverejnené 24.9.2026, slord

Pohľad na Antarktídu človeka zmení

25. 9. 2026, Zdroj: **Téma (SK)**, Strán: 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Ján Karásek, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Prírodovedecká fakulta UPJŠ
Dosah: 19 333 GRP: 0,43 OTS: 0,00 AVE: 35000 EUR

Pohľad na Antarktídu človeka zmení

Rubrika: ROZHOVOR

Môže sa vedec, ktorý skúma machy a lišajníky, dostať až do polárnych oblastí? Odpoveď je áno. Príkladom je slovenský biológ doc. RNDr. MICHAL GOGA, PhD. (38) z **Prírodovedeckej fakulty UPJŠ** v Košiciach, ktorý sa začiatkom roka zúčastnil takmer trojmesačnej expedície na českej vedeckej stanici na Ostrove Jamesa Rossa. V dnešnej ére klimatických zmien je Antarktída na štúdium tou najvhodnejšou oblasťou. Úlohou Michala Gogu bolo odobrať vzorky pionierskych organizmov. Na prvý pohľad ľahká vec nebola ani len naoko bezproblémová. Polárnici bývajú zaradení do takého istého programu ako kozmonauti. „Psychicky sa na Antarktídu asi pripravíť nedá,“ priznáva sa výskumník. Stresové podmienky sú totiž veľmi citelné a previazané so samotou a odlúčením. „Na psychiku pôsobí už len absencia zelene. Miestami sa cítite ako na Marse,“ prirovnáva Antarktídu k červenej planéte.

(Ľudia majú znalosti o tom, kde sa nachádza severný či južný pól, no mnohí majú popletené pojmy Antarktída a Arktída. Máte nejakú mnemotechnickú pomôcku, ako ich odlíšiť?

Arktída – objavená skôr ako jej náprotivok – leží na severe, anti – oproti sa nachádza Antarktída. Tá je na rozdiel od Arktídy kontinentom a tiež tu nenájdete ľadové medvede. Je zemou nikoho a na jej územie môžu vkročiť len armáda alebo vedci. V roku 1959 bola vo Washingtone podpísaná Antarktická zmluva dvanástimi štátmi a tie rozhodovali o tom, ktoré krajiny tu môžu mať svoje výskumné stanice. Bohužiaľ, Slovensko medzi nimi nie je. Naším bratom Čechom sa to podarilo.

(Slovensko sa o polárnu stanicu nikdy neusilovalo? Sme na jej vybudovanie príliš malý štát?

Priklonil by som sa k verzii, že sme sa nesnažili. Pritom v dnešnej ére klimatických zmien je Antarktída najvhodnejšou oblasťou na štúdium, lebo antropogénna činnosť je tam minimálna. Českú vedeckú stanicu Johanna Gregora Mendela na Ostrove Jamesa Rossa prevádzkuje Masarykova univerzita v Brne. Úzko s ňou spolupracujeme a práve preto som od českých kolegov dostal ponuku na tohtoročnú expedíciu.

(Je Antarktída najčistejšie laboratórium na Zemi? Lepšia než Arktída, ktorá viac podlieha civilizačným vplyvom?

Určite. Zásadný rozdiel spočíva aj v tom, že kým Antarktída predstavuje pevninový ľad, Arktídu vytvára morský ľad. Oceán tu zamrzá, rozmrzá a vytvárajú sa v ňom ľadové kryhy. Ak sa aj roztopia, objem vody zostáva rovnaký. Problém však nastáva, keď sa ľadovec roztopí na pevnine. Aj deti na základnej škole pochopia, čo sa stane, keď sa roztopí kocka ľadu vhozená do pohára s vodou – zdvihne sa hladina. A v Antarktíde badať zvyšovanie hladín morí.

(Snívali ste už v mladosti o tom, že by ste sa chceli pozrieť na taký atraktívny kontinent?

Keď som bol chlapec, túžil som sa stať hudobníkom. Dodnes hrám na bicích (úsmev). Po prijatí na vysokú školu sa realita už začala črtáť inak. Pochopil som, že z hudby nevyžijem. Po absolvovaní univerzity som si zaumienil pokračovať v prírodných vedách. Chcel som študovať hocičo z nich, len nie rastliny. Opak sa stal pravdou. Nikdy nehovor nikdy.

(Prečo nie rastliny?

Boli pre mňa nudné, napokon odrádzali ma od nich svojím prístupom aj niektorí pedagógovia. Vďaka študijnému programu Erasmus som sa však dostal do Fínska, kde som začal skúmať lišajníky. Stala sa mi fantastická vec a ja som si povedal, že tomuto sa chcem venovať celý život.

(Prekvapilo vás, keď vás oslovili kolegovia z Masarykovej univerzity?

Nečakal som to a zostal som milo prekvapený. Vzápätí som si uvedomil, že neznášam lietadlá a lode, čo je, žiaľ, jediný transport do Antarktídy. Okrem toho je to skutočne riskantná cesta okorenená trojmesačnou odlukou od domova. K tomu všetkému som bol navyše po operácii srdca.

(Predchádzala baleniu batožiny nejaká príprava?

Najprv som sa musel spýtať lekárov, či mi vôbec umožnia odcestovať. Tí ma začali pripravovať, predovšetkým kontrolami. Vybavili aj kondičného trénera, ktorý mi nastavil pravidelné tréningy. Potom som sa dostal do rúk aj výživovej poradkyne, ktorá mi zase pripravila jedálny lístok, a aby telo neutrpelo veľký šok, trochu sme simulovali stravovanie v Antarktíde. Pravidelne som chodil aj na lekárske kontroly.

(A čo psychika?

Priznávam sa, že psychicky sa na Antarktídu asi neďa pripravíť. Pred cestou sme absolvovali stretnutie so psychologičkou. Informovala nás o tom, k akým prípadom došlo v Antarktíde a na čo si treba dať pozor. V podstate tam musíte dať bokom vlastné ego a fungovať ako jeden tím. Ak sa niečo prihodí jednému človeku – psychicky alebo fyzicky –, v ohrození je celá expedícia. Polárnici bývajú zaradení do takého istého programu ako kozmonauti. Stresové podmienky spojené so samotou a s odlúčením sú veľmi citeľné. Na psychiku pôsobí už len absencia zelene. Miestami sa cítite ako na Marse.

(Na takúto cestu sa netreba pripravíť len duševne, ale aj finančne.

Zastrešoval ma najmä Technologický a inovačný park **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Našiel mi sponzorov i partnerov. Pre niektoré firmy som testoval napríklad topánky, oblečenie či výstražné systémy. Antarktída niečo stojí a sám by som na ňu nemal.

(Vaša výprava vraj mala ťažkosti ešte predtým, ako dorazila na domovskú základňu. Čo sa stalo?

Leteli sme z Viedne do španielskeho Madridu a odtiaľ do Santiaga de Chile. Potom sme smerovali na juh do Punta Arenas v Patagónii. V meste sme museli stráviť jeden a pol týždňa. Čakali sme na transport do Antarktídy a prvá zastávka bola na King George Island – Ostrove kráľa Juraja –, ktorý je vstupnou bránou do Antarktídy. Tu sme sa ocitli na čilskej vojenskej stanici, ale našťastie už tam nám dovolili robiť aspoň základný výskum.

(Vy ste strávili v Antarktíde necelé tri prvé mesiace roka. Dajú sa pomenovať v týchto zemepisných šírkach ako akési leto?

Každý sa ma pýta, či sme zažili mrazy od mínus 30 do mínus 40 stupňov Celzia. Zakaždým musím uviesť veci na pravú mieru, že sme neboli na južnom póle. Keďže našou úlohou bol zber vzoriek, museli sme ísť jedine počas austrálskeho leta. Keby bola celá oblasť pokrytá snehom, v tom momente by sa môj výskum skončil. Aj tak nám trikrát nasnežilo a tam trvá niekoľko dní, kým sa sneh roztopí. Bol som veľmi nešťastný, keď som sa ráno zobudil a zbadal 20 centimetrov snehu.

(Aký pocit vás premkol, keď ste prvýkrát stúpili na pevninu Antarktídy?

Veď to je sen každého vedca, ktorý môže svoj výskum zúročiť! Keď som si uvedomil, kde sa nachádzam, bolo to niečo neskutočné. Poviem pravdu, mal som slzy na krajíčku. Pohľad na Antarktídu človeka zmení. Keď mi niekto niečo také hovoril predtým, myslel som, že tára. Netáral. Naozaj ma to zmenilo.

(Jedným z cieľov expedície bolo monitorovanie klimatických zmien. Môžete potvrdiť, že prebiehajú rýchlejšie ako v iných častiach sveta?

Vedci, a to nielen českí, disponujú rok čo rok dátami z rôznych oblastí, rok čo rok si ich dokážu zosumarizovať a sledovať trend otepľovania. Ale poviem to z môjho pohľadu, keďže nie som klimatológ, ale fyziológ rastlín. Počas expedície sme používali drony. Pomocou nich dokážete nájsť oblasť, kde začínajú rásť machy. Dronom si zoskenujete celú plochu a na druhý rok opäť urobíte tú istú trajektóriu. Krásne vidíte, ako sa zelená oblasť rozširuje. Takže si môžeme dovoliť tvrdiť, že klimatické zmeny prebiehajú viditeľne.

(Teda čím viac rastlín, tým väčšie otepľovanie?

Áno. Prebiehajú v nich rôzne biologické procesy, ako napríklad dýchanie. V nehostinných oblastiach, kde nie je žiadna organika pre vyššie rastliny, sú to práve machy a lišajníky – pionierske organizmy –, ktoré nastupujú a začínajú premieňať horniny na kvázi substrát. Na ňom sa už môžu uchytiť vyššie rastliny. To je vlastne ten kolobeh života.

(Dobrý hospodár by sa mohol aj zaradovať...

Áno, ale v iných oblastiach. Nie v tých, kde je permafrost, kde sú ľadovce. Reálne potrebujeme, aby ľadovce zostali v takom stave, v akom sú. Okrem iného sú zásobárňou pitnej vody. Keď sa ľadovec roztopí, na holej skale môžu prežiť len machy a lišajníky, ktoré spôsobujú rozpad tých hornín. Pomáhajú tým kolonizácii vyšších rastlín, a to v Antarktíde v žiadnom prípade nechceme.

(Aké negatívne dôsledky môžu z toho vzniknúť?)

Zoberme si, v ktorých častiach sveta sa ľadovce nachádzajú. A ruka v ruku s nimi ide permafrost (trvalo zamrznutá pôda, sediment alebo hornina – pozn. red.). Po prvé, ak sa odtrhne kus ľadovca, môže to spôsobiť také katastrofy, ako bola tá, ktorá sa len nedávno prihodila v Nepále. Obrovské bloky ľadu môžu spustošiť nielen miesta pod sebou. To, čo držali v sebe – permafrost –, sa bude postupne roztápať.

(Čo sa bude diať?)

Zoberme si na ilustráciu trebárs Škandináviu, Kanadu či sever Ruska. Nachádzajú sa tam veľké jazerá a tie sa začnú hlbšie vsiakať do permafrostu, čo bude znamenať ich vysychanie. Zároveň permafrost v sebe drží oxid uhličitý a množstvo ďalších plynov a organických látok. Po ich uvoľnení oxid uhličitý ako skleníkový plyn začne tiež prispievať ku skleníkovému efektu. Treba si zároveň uvedomiť, že v permafroste sú zamrznuté rôzne typy baktérií a vírusov. Stačí, keď odmrzne živočích infikovaný vírusmi, ktoré ľudstvo nepozná a nie je teda na ne ani adaptované.

(V súvislosti s klimatickými zmenami sa často spomína pojem nové ekosystémy. Čo si máme pod nimi predstaviť?)

V neposlednom rade aj nové spoločenstvá lišajníkov a machov. Bol som na alfa ľadovci, ktorý je jedným z najväčších na Ostrove Jamesa Rossa. Keď mi kolega pri ňom ukázal, aký rozľahlý bol ešte pred piatimi rokmi, až ma zamrazilo. Machy vytvárajú tzv. machové polia. Počas leta tu hniezdia aj vtáky. Vo svojich zobákoch môžu niesť kvantá spór, húb, semien i baktérií. Samozrejme, nebudú hniezdiť na skalách, ale v mäkkom machu. Stačí málo, aby tam niečo začalo klíčiť, a keď sa to adaptuje, budeme stáť pred čoraz väčšími problémami.

(Nieкто by mohol namietnuť, načo sú nám dobré machy či lišajníky?)

Tieto organizmy ukrývajú v sebe obrovský potenciál. Napríklad vo farmaceutickom priemysle či biotechnológiách. Produkujú totiž látky, ktoré sú využiteľné na liečbu rôznych chorôb. Dnes bežne dostať v lekárňach napríklad pastilky z lišajníka s antiseptickými vlastnosťami. V prvej svetovej vojne vojaci nemali dostatok obväzov a už vtedy používali machy. Tie sa dokážu správať ako špongia a nasať dvadsaťnásobok svojej vlastnej hmotnosti. Pre porovnanie – bavlna iba štyri- až šesťnásobok.

(Ďalšie možnosti?)

V ekológii. Pri zosuvoch pôdy či udržiavaní vlhkosti lesov. Slúžia taktiež ako perfektné dekoratívne materiály. Lišajníky a machy nachádzajú uplatnenie tiež v biomonitoringu. Tým, že nemajú bunkové steny, dokážu z ovzdušia prijať všetko, čo sa v ňom nachádza. Následne sa to dá analyzovať metódami, ktoré využívame na pracoviskách v rámci univerzity. Vieme tak získať dáta o kvalite vzduchu v rôznych interiéroch či exteriéri.

(Vráťme sa do Antarktídy. Boli aj chvíle, keď ste mali chuť všetko zabaliť a pobrať sa domov, pravda, ak by to bolo reálne?)

Ani nie. Skôr som sa obával, že niečo nestihnem urobiť. Na prácu sme mali len časť austrálskeho leta, čo je prakticky mesiac aj pol. Bol som v strese, keď nám nasnežilo. Človek dokáže veľa, ale v Antarktíde vyhráva príroda. Ona diktuje vám, nie naopak. Ak fúkal vietor rýchlosťou 80 kilometrov za hodinu, von sme nešli ani omylom. Na stanici sme sa riadili tzv. semaforom. Červená farba znamenala stopku, zelená voľný pohyb a oranžová pohyb len s výnimkami. Ale môže sa vám stať, že vás ten vietor chytlí vonku. Raz ma aj tak trochu stiahol, keď sme boli šesť kilometrov od stanice.

(Na čo ste si museli dávať v drsných podmienkach pozor?)

Poniektoí sa ma pýtali, či som sa nebál polárnych medveďov. No nebál som sa, lebo v Antarktíde nežijú. Sú tam však uškatce, ktoré sú veľmi podobné tuleňom, no podstatne nebezpečnejšie. Naraziť na ne nie je žiadna rarita. Dokážu sa pomocou plutiev rýchlo pohybovať, sú agresívnejšie a ľahko vás môžu pohryzť. Uškatce splývajú s terénom, takže treba pozorne sledovať okolie. Nebezpečný je aj obrovský vták skua, typický pre tamojšiu prírodu. Hniezdi na zemi a pre maskovanie ho často prehliadnete. Po vzlete útočí na najvyšší bod, teda hlavu. Vtedy je dobré si nad ňu preložiť skrížené palice alebo aspoň ruky.

(Predpokladám, že ste pre bezpečnosť do terénu vyrážali v trojiciach.)

Minimálne. A každý z nás musel mať vysielaciu. Vždy sme museli ohlásiť, kam ideme, a očakávaný príchod. Ešte aj ten substrát, po ktorom sme kráčali, sa mohol prepadnúť. Mali sme k dispozícii aj motorové štvorkolky, ale tie sa používajú väčšinou na prepravu materiálu a stanov na budovanie tábora. Denne som prešiel asi 15 kilometrov, čo sa rovná zhruba 20 kilometrom v normálnych podmienkach. V Antarktíde jednoducho musíte ctiť rešpekt a zodpovednosť. Musíte si uvedomovať, že ste v krajine, kde môžete zabudnúť na nejakú sanitku a problematická je aj rýchly transport lietadlom. Ešte na Ostrove kráľa Juraja sa o nej dá ako-tak uvažovať. Je to miesto, ktoré navštevuje veľa turistov. My sme sa však nachádzali južnejšie, kam sa dalo dostať len loďou.

(V extrémnych podmienkach dostáva zabráť aj psychika. Nemecký výskumník Stefan Christmann, ktorý má za sebou viacero ročných pobytov, v jednom z rozhovorov povedal, že čas pre seba našiel jedine na toalete, a zdôveril sa dokonca so skúsenosťou, keď jeden

kolega napadol druhého. Zažili ste nejaké napätie?

Až do takých extrémov sme nešli. Český antarktický výskumný program sa vždy snaží vybrať ľudí, ktorí by mohli so sebou korelovať a byť v pohode. Bolo nás 18 a tvorili sme veľmi dobrý tím. Ak niekto potreboval trochu súkromia, ostatní mu naň uvoľnili priestor. Stojíte v podstate len pred dvomi možnosťami: budete niekomu znepriemňovať život, lebo on ho znepriemňuje ostatným. V takom prípade sa to celé vyhroť a bude pre všetkých ešte horšie. Alebo odložíte ego bokom, čo sme väčšinou aj robili. Niekedy je dobré nereagovať a ísť na čerstvý vzduch. Pomáha to.

(Váš najhorší deň?

Počas celého pobytu som taký ani nemal. Paradoxne ma chytil v posledný deň pred odchodom. Antarktída ma hrozne dostala. Neveril som psychologičke, keď nám „predpovedala“, že nás postihne tzv. postantarktický syndróm... Že Antarktída nám bude chýbať a bude nám smutno. Naozaj to prišlo. Predstavte si, že ste niekde, kde nie sú žiadne autá, kde ľudia po sebe nevrieskajú, neriešite žiadne financie, žiadne problémy. Existuje iba váš výskum. A zrazu sa vraciate do sveta, kde na vás vplýva množstvo faktorov.

(Platí aj v Antarktíde, že čo sa stane v Las Vegas, zostane v Las Vegas?

Samozrejme (smiech).

(Balíky ste z domu asi nedostávali, no mali ste aspoň nejaký kontakt s najbližšími?

K dispozícii bol Starlink, mohli sme si teda zavolať aj domov, aj keď s obmedzeniami. Väčšinou sme sa museli uspokojiť s odkazmi typu: „Máme sa dobre, ideme ďalej.“ Boli to denne len také desaťminútové telefonáty. Česi vôbec majú tú stanicu na vysokej úrovni. Takmer 68 percent energie získavajú zo solárnych panelov, klobúk dole, čo dokázali vybudovať.

(Kto okrem vedcov bol ešte členom tímu?

Dvaja technici a lekár. Technici mali pod palcom vodu a elektrinu, starali sa o opravy, triedenie odpadu, o spaľovňu a podobne. Neboli na všetko sami, lebo ostatní im vo všetkom pomáhali. Lekár pomáhal tomu, kto to potreboval, a jeho privilégium bolo pečenie chleba.

(Kedy vás zobúdzať budíček?

Vstávali sme skôr, pred raňajkami, ktoré boli o pol ôsmej. Okrem technikov sme sa všetci podieľali na chode kuchyne. Vytvorili sa dvojčky, ktoré pripravovali stravu na celý deň. V rámci služby upratovali, čistili záchody a sprchový kút. Ostatní vyrážali do terénu.

(Museli ste prísne dbať na čerpanie zásob?

Bol tam umiestnený jeden kontajner s trvanlivými potravinami. Okrem neho sa na každú expedíciu posielala priamo z Chile čerstvé mäso, ryby a tak ďalej. Tento nákup je presne vypočítaný na čas trvania expedície. Stravovali sme sa však stokrát lepšie ako na už spomínanej čilskej vojenskej stanici. Tam sme asi pochudli všetci. Na raňajky, obed i večeru sme kruto dostávali presnú dávku, ani gram navyše. Tam som kupoval čokoládu za 15 dolárov, ktorá by ma u nás vyšla na jedno euro. Pri jedle ste financie neriešili. Číľania s ním, samozrejme, obchodovali a my sme boli šťastní, že máme niečo navyše.

(Aký bol rozvrh pracovného týždňa?

Pracovali sme prakticky nepretržite. Čas na trochu akého-takého voľna zostával. Vtedy sme sa rozprávali, hrali spoločenské hry a mali sme tam aj gitary, takže sme si občas zaspievali.

(Preniesli ste niečo z pobytu aj domov?

Tam sme museli po použití WC hádzať toaletný papier do koša. Splašky putujú do oceána, kde sa rozložia, celulózy papier však nie. Ja osobne som ho ešte týždeň po návrate hádzal do koša vedľa toalety, aj keď mi manželka pripomínala, že už nie som v Antarktíde. Ale vážne – človek si začne oveľa viac vážiť to, čo má doma.

(Napriek tomu: chceli by ste sa vrátiť do Antarktídy?

Po tom, čo sme zažili cestou späť, som si povedal, že už nikdy. Plavbu cez Drakov prieliv sme absolvovali 44 metrov dlhou loďou počas búrky s obrovskými vlnami. Bolo to o „držku“. Kto nezažil morskú chorobu, v tomto prielive ju zaručene dostane na sto percent. S odstupom času si už nemyslím, že nikdy viac. Určite to nebola moja posledná cesta. Ale pre mňa osobne nemá význam ísť tam každý rok.

(Turizmus zažíva vo svete rozmach a Antarktída nezostáva bokom. V sezóne ju navštívi okolo 100-tisíc ľudí, hoci ceny zájazdov sa pohybujú v šesťmiestnych sumách.

Treba však dodať, že na pevninu smú oficiálne vkročiť len vedci alebo vojaci, turisti sa nemôžu vylodiť. Počas nášho pobytu nás kontaktovala jedna výletná loď s tým, že nás pasažieri chcú len pozdraviť. Skutočne priplávali na gumených člnoch, zamávali nám, ale nevyloдили sa. To sa mi veľmi páčilo, že aspoň oni dodržiavali pravidlá.

(Neplatí to vo všeobecnosti?)

Na Ostrove kráľa Juraja som videl, ako sa správali ázijskí turisti – absolútne žiaden rešpekt. K tučniakom sa približovali ako k nejakej veveričke, čo sa nesmie. Ostrov kráľa Juraja je z celej Antarktídy najviac znečistený. Vôbec s niečím podobným nesúhlasím. Tu som videl, že človek nemá zábrany pred ničím. Prírodu rešpektujeme čoraz menej.

Doc. RNDr. Michal GoGa, PhD. (38)

Experimentálny lichenológ, stresový fyziológ rastlín, pochádza z Košíc. Je vedúcim katedry biológie rastlín na **Prírodovedeckej fakulte UPJŠ** v Košiciach, kde pôsobí ako vysokoškolský pedagóg a vedec.

Okrem toho pôsobí aj v Technologickom a Inovačnom Parku **UPJŠ** v Košiciach. Na **UPJŠ** pôsobí od ukončenia štúdia v roku 2017. Výsledky výskumu pravidelne prezentuje na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách a odborných podujatiach. Chodí prednášať aj na základné či stredné školy. Dlhodobo spolupracuje s univerzitou vo Viedni, kde aj študoval v rámci programu co-tutelle a úspešne dokončil doktorandské štúdium. Okrem toho spolupracuje s univerzitami v rámci EÚ aj mimo nej. Na **UPJŠ** sa podieľa na pregraduálnej a postgraduálnej výučbe biológie rastlín a je členom redakčných rád viacerých vedeckých časopisov. Je tiež autorom a spoluautorom vedeckých publikácií, odborných monografií a vysokoškolských učebných textov. Vo svojej publikačnej činnosti sa dlhodobo zameriava na biológiu lišajníkov a machorastov, sekundárne metabolity lišajníkov, fyziológiu rastlinného stresu, biomonitring životného prostredia a adaptačné mechanizmy organizmov žijúcich v extrémnych podmienkach. Pozornosť venuje aj možnému využitiu prírodných látok a stresových proteínov v medicíne a biotechnológiách. Foto: archív Michala Gogu

Izbička pre polárniku dosahovala rozmery malej cely dva a pol krát tri metre. Na chode kuchyne sa museli podieľať všetci členovia expedície. V dennej službe sa striedali po dvojiciach.

Foto: archív Michala Gogu

„Na územie nikoho môžu vkročiť len armáda a vedci.“

Uškatce sú veľmi podobné tuleňom, sú však oveľa nebezpečnejšie. Rýchlo sa pohybujú, sú agresívnejšie a dokážu silne pohryzť.

„Ak sa niečo prihodí jednému, v ohrození je celá expedícia.“

Podľa Gogu ide o najjužnejšie postavený kostolík na svete. Slúži predovšetkým vojakom.

\$\$ Keď že morská voda je slaná, kúpať sa dá i pri mínus dvoch stupňoch Celzia.

Foto: archív Michala Gogu

„Klimatické zmeny prebiehajú úplne viditeľne.“ „Machy či lišajníky ukrývajú v sebe obrovský potenciál.“

Vo voľnom čase dobre padne partička šachu. Antarktída ponúka množstvo úchvatných aj bizarných scenérií.

„V Antarktíde musíte ctiť rešpekt a zodpovednosť.“

Vo finále si expedícia užila v Drakovom prielive búrku s obrovskými vlnami. „Kto nezažil morskú chorobu, tu ju zaručene dostane,“ tvrdí vedec.

Foto: archív Michala Gogu

Autor: Ján Karásek

Zažite vedu naživo už dnes na Európskej noci vedy 2026!

📅 25. 9. 2026, 5:55, Zdroj: vedanadosah.cvtisr.sk , Autor: Zuzana Šulák Hergovitsová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
Dosah: 2 365 GRP: 0,05 OTS: 0,00 AVE: 237 EUR

Zažite vedu naživo už dnes na Európskej noci vedy 2026!

25. septembra 2026

Európska noc vedy, najväčší vedecko-popularizačný festival na Slovensku, otvára svoje brány od rána až do večerných hodín.

Príďte zažiť vedu už dnes na Európsku noc vedy 2026. Foto: Z. Šulák Hergovitsová/D. Brišová

Posledný septembrový piatok je už tradične zasvätený vede. Dnes 25. septembra pootvorí jubilejný 20. ročník festivalu

Návštevníci Európskej noci vedy v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici, Žiline a v Poprade sa budú môcť spýtať stoviek vedkýň a vedcov na všetko, čo ich zaujíma. Festival prináša tiež možnosť vyskúšať si naživo rôzne experimenty a vypočuť si pútavé prednášky a diskusie. Vstup je zadarmo, na niektoré podujatia je však potrebná registrácia. Podrobný program nájdete na oficiálnej stránke festivalu: <https://www.nocvedy.sk/program/>.

25 Sep

CVTI SR, Prednáška | Bratislava

Spoznať príbehy víťaziek ocenenia L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede. V rámci tohtoročnej Európskej noci vedy – festivalu, ktorý už dvadsať rokov prepája...

Sila vedy: ako môžeme formovať našu budúcnosť

Organizátori Európskej noci vedy 2026, ktorými sú Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity (SOVVA), Slovenská akadémia vied (SAV), euBrief, pripravili pre návštevníkov pestrý program. Hlavnou témou jubilejného ročníka je Sila vedy: ako môžeme formovať našu budúcnosť.

Program podujatia sa tento rok sústreďuje na tri prepojené témy, ktoré určujú hranice a možnosti nášho života v 21. storočí. Sú to:

informácie, AI a sloboda rozhodovania,

vesmírny výskum a technologické inovácie,

udržateľnosť a zodpovedná budúcnosť.

Európska noc vedy v Bratislave

V hlavnom meste sa podujatie koná na viacerých miestach: v Starej tržnici, v neďalekom V-klube, v Lab.cafe či v Zážitkovom centre vedy Aurelium. Gro vedeckých stánkov sa nachádza v Starej tržnici, kde budú prebiehať aj prednášky, diskusie a workshopy.

Rôzne aktivity si pripravilo aj CVTI SR. Súčasťou stánku v Starej tržnici budú SmartLaby, v ktorých si môžu návštevníci vyskúšať roboty mBoty či svet virtuálnej reality. K dispozícii budú hlavolamy a kvízy VEDA NA DOSAH. Lákadlom pre malých aj veľkých je možnosť vyskúšať si zaujímavé vedecké exponáty, ako sú Van de Graaffov generátor, plazmová guľa či hydraulická ruka.

Pozrite si

V Starej tržnici sa návštevníci budú môcť oboznámiť aj s projektmi občianskej vedy a s niektorými z ich zástupcov. Dozvedia sa tiež, do ktorých projektov občianskej vedy sa môžu sami zapojiť. K dispozícii budú fyzické ukážky rastlín či hmyzu a možnosť prakticky si vyskúšať aplikácie občianskej vedy, napríklad iNaturalist.

Vedci zasa dostanú informácie o ponuke elektronických informačných zdrojov CVTI SR a o podpore otvoreného publikovania.

Diskusia Zvedavé debaty vo V-klube

V spolupráci s Európskou nocou vedy pripravilo CVTI SR špeciál L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede na Slovensku Irynou Zabaikinou, Radkou Michalkovou a Líviou Labudovou bude moderovať Vera Wisterová.

Vstup na podujatie je zadarmo, miesto si treba rezervovať na tomto odkaze. Podujatie je realizované pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO.

Ženy vo vede – ZVEDAVÉ DEBATY – Bratislava (ENV). Zdroj: CVTI SR

Európska noc vedy v Aureliu: Nebojme sa veľkej vedy!

Jedinečný program s názvom Nebojme sa veľkej vedy! pripravilo Zážitkové centrum vedy Aurelium na Bojnickej ulici v Bratislave.

Počas Európskej noci vedy bude Aurelium otvorené od 9.00 hod. do 21.00 hod., vstup je pre všetkých zadarmo. Na návštevníkov čakajú interaktívne exponáty aj pútavé workshopy. Vyskúšať si budú môcť domyselnú hru tangram, ktorá dáva priestor detskej tvorivosti, fantázií

a záujmu o matematiku. Počas festivalu bude pre záujemcov k dispozícii aj workshop s mBotmi.

Večerná diskusia bude patriť takzvanej veľkej vede a veľkému výskumu, ktoré posúvajú hranice ľudského poznania. „Pozvanie na Noc vedy prijali aj významní vedci a odborníci zapojení do prestížnych európskych výskumných infraštruktúr. Medzi hosťami budú Peter Gómory z Astronomického ústavu SAV, ktorý pôsobí v projekte European Solar Telescope (EST), Imrich Barák z Ústavu molekulárnej biológie SAV a Jozef Uličný z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktorí sú spojení s projektom European XFEL, ako aj Tibor Teplický z ELI Beamlines v Českej republike, reprezentujúci výskumnú infraštruktúru Extreme Light Infrastructure (ELI),“ priblížila v rozhovore pre portál VND riaditeľka Vedeckého centra vedy Aurelium Veronika Kubičková.

Pozrite si

Zážitková beseda v Múzeu špeciálneho školstva v Levoči

Múzeum špeciálneho školstva v Levoči si pri príležitosti Európskej noci vedy 2026 pripravilo zážitkovú besedu s názvom Ako vyzerali Tatry v dobe ľadovej a čo nás čaká pri súčasnej klimatickej kríze.

Profesionálny meteorológ a odborník v oblastiach fyzická geografia, geoekológia a geoinformatika Miroslav Žiak sa v prednáške pozrie na minulosť, prítomnosť a budúcnosť našich veľhôr. Venovať sa bude témam, ako udržať Vysoké Tatry v najlepšej kondícii pre ďalšie generácie, ako sa popasovať s klimatickými zmenami, ale aj s ľudským faktorom.

25 Sep

CVTI SR, Iné, Prednáška | Levoča

Tento deň bude určený študentom gymnázií i širokej verejnosti. Zážitkovou besedou s názvom Ako vyzerali Tatry v dobe ľadovej a čo nás čaká pri...

Európska noc vedy v ďalších slovenských mestách

Zaujímavý program aj vedecké stánky si organizátori pripravili i v ďalších slovenských mestách, a to v Banskej Bystrici, Žiline, Poprade v Košiciach. Na niektoré prednášky a podujatia je potrebná registrácia.

Čo môžete zažiť počas ENV v Banskej Bystrici

Počas Európskej noci vedy 2026 v Banskej Bystrici privíta návštevníkov 38 vedeckých stánkov od 9.00 do 20. 00 hod. Okrem toho organizátori pripravili 4 prednášky pre stredné školy a popoludňajší pódiový program pre verejnosť venovaný rôznym témam od vesmíru až po umelú inteligenciu v átriu nákupného centra Europa SC. O 18.00 hod. sa uskutoční prednáška Slovenské družice: Ako našich 5 satelitov dobylo vesmír? Ondreja Farkasa zo SPEJS.space. Na prednášku je potrebné sa zaregistrovať.

Čo môžete zažiť počas ENV v Žiline

Európska noc vedy 2026 v Žiline prinesie od 9.00 do 21.00 hod. prednášky, diskusie a 40 vedeckých stánkov v Nadácii Polis a átriu OC Mirage. Od 17.00 do 19.00 hod. sa uskutoční prednáška spojená s diskusiou Čo znamená zostať človekom v ére umelej inteligencie. Prednášať bude Egon Gál, filozof, autor a vysokoškolský pedagóg na Bratislavskej medzinárodnej škole liberálnych štúdií. Diskutovať s ním bude Peter Tiňo, profesor zložitých a adaptívnych systémov na Birminghamskej univerzite vo Veľkej Británii. Peter Tiňo sa tiež venuje alternatívnej rockovej kapele Laktibrada, ktorá prednášku ukončí.

Večer o 19.30 hod. uzavrie alternatívny rock s presahmi k starej hudbe a k renesancii – výrazná, kontrastná a pocity hudba v podaní skupiny Laktibrada. Kapacita podujatia je limitovaná, v prípade záujmu preto organizátori odporúčajú registráciu.

Čo môžete zažiť počas ENV v Poprade a v Košiciach

Poprad počas Európskej noci vedy 2026 ožije v OC MAX od 9.00 do 20.00 hod. Návštevníkov čaká 12 vedeckých stánkov, experimenty, ukážky a stretnutia s vedcami. Pre školy sú pripravené 4 prednášky vo Veľkej sále CINEMAX.

Košice počas Európskej noci vedy 2026 predstavujú návštevníkom vedu a výskum v OC OPTIMA. V Košiciach je pripravených viac ako 60 vedeckých stánkov a 9 prednášok. Vedecké stánky môžete navštíviť počas celého festivalového dňa od 9.00 do 21.00 hod. Prednášky na rôzne témy sa začnú o 14.00 hod. a je na ne potrebná registrácia. Odborníci z rôznych oblastí od počítačov, časticovej fyziky, energetiky a obnoviteľných zdrojov, technológií a vesmíru priblížia poslucháčom svet vedy a techniky. Záver bude patriť prednáške Šimona Mackovjaka z Ústavu experimentálnej fyziky SAV, v. v. i., v Košiciach s názvom Začína éra inteligentných satelitov.

O podujatí Európska noc vedy

Európska noc vedy (European Researchers' Night) je celoeurópske podujatie, ktoré sa koná naprieč európskymi krajinami. Je súčasťou celoeurópskej iniciatívy, do ktorej býva zapojených viac ako 25 krajín a 300 európskych miest. Usporadúva sa vždy posledný piatok v septembri. Každoročne priláka vyše 1,5 milióna záujemcov o vedu, výskum či inovácie, malých i veľkých, odbornú i laickú verejnosť. Tento rok oslavuje jedinečný festival, ktorý prepája vedu a spoločnosť, 20. ročník svojho pôsobenia na Slovensku.

Tento článok je informáciou o Európskej noci vedy (ENV) 2026. Hlavný program ENV sa koná 25. septembra 2026 v priestoroch Starej tržnice v Bratislave, ale aj v ďalších štyroch mestách a okolitých lokalitách. Súčasťou festivalu vedy sú prednášky, workshopy, súťaže či zaujímavé prezentácie výnimočných slovenských vedcov. Nechýbajú ani sprievodné podujatia. Bližšie informácie nájdete na www.nocvedy.sk a

(zh)

SÚVISIACE ČLÁNKY

Autor: Zuzana Šulák Hergovitsová